

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Nitra 2008

RADOSLAV JURKÁČEK

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Dekan: prof. Ing. Peter Bielik, PhD.

**Štrukturálne fondy a ich dopad na slovenskú ekonomiku
Diplomová práca**

Katedra ekonomiky

Vedúci katedry: prof. Ing. František Kuzma, PhD.

Vedúci práce: Ing. Roman Serenčes, PhD.

Radoslav Jurkáček

Nitra 2008

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem že som diplomovú prácu vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním diplomovej práce.

Nitra, apríl 2008

.....
podpis autora DP

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pánovi Ing. Romanovi Serenčěšovi, PhD.
za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej
práce.

Nitra, apríl 2008

.....
podpis autora DP

POUŽITÉ OZNAČENIE

HDP – hrubý domáci produkt

HNP – hrubý národný produkt

EÚ - Európska únia

MP SR – Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

SR – Slovenská republika

ESF – Európsky sociálny fond

ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja

EAGGF – Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond

FIFG – Finančný nástroj na riadenie rybolovu

OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

AP – agrárna politika

NSRR – Národný strategický referenčný rámec

OP – operačný program

SOP – sektorový operačný program

JPD – jednotný programový dokument

IS – iniciatíva spoločenstva

ŠF – štrukturálne fondy

KF – Kohézny fond

VÚC – vyšší územný celok

EK – Európska komisia

MVRR SR – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

ROP – Regionálny operačný program

ABSTRACT

Slovakia became a member of EU on 1 May 2004 together with next 9 European States. It brought also opportunity to get Money from Structural Funds. Structural Funds are the basic instruments of the EU's structural policy, the aim of which is to support the restructuring and modernizations of the EU Members States, thus closing the development gap between different regions of the EU.

Nowadays Structural Funds and The Cohesive Fund cover approximately one third of EU budget. They have a primary influence on the ability of competition among regions and significantly contribute to the improvement of the living conditions of the citizens mainly in poorer regions. Structural Funds focus on three primary aims: the Convergence, regional development and employment and European territorial cohesion. These aims are supported from these structural funds: European Regional Development Fund for the infrastructure and development and European Social Fund for the qualified preparation, social integration and employment. The Cohesive Fund supports the environmental projects and projects of transport in at least prospering member states. Financial means from the mentioned funds are set aside through Community Support Framework involving supplementary operating programmes for specific issues like the support of investment, employment, the development of the countryside. In our time we are under way programmatic session 2007 – 2013 in which Slovakia potentially acquires 11 mld. EURO.

Main conditions for start process derive Structural Funds was ratification National Strategic Reference Framework on 17 August 2007 and Strategic Reference Plan of which components are Operating program.

The key strain of this diploma thesis is to explain the principles on which the EU structural policy operates in Slovakia and to analyze the current issue of the transition process from preaccession aid to Structural Funds and quantity finance resource derive from Structural Funds.

Kľúčové slová: štrukturálne fondy, Kohézny fond, Národný strategický referenčný rámec, operačné programy, Európska únia

Key words: Structural Funds, Cohesion Fund, National Strategic Reference Framework, Operational Programme, European Union

OBSAH

ÚVOD	3
1 PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY.....	4
<i>1.1 Vybrané názory autorov na štrukturálne fondy.....</i>	<i>4</i>
2 CIEĽ PRÁCE.....	18
3 METODIKA PRÁCE.....	19
4 VÝSLEDKY PRÁCE.....	20
<i>4.1 Štrukturálne fondy pre Slovensko na roky 2004 – 2006.....</i>	<i>20</i>
<i>4.2 Národný rozvojový plán.....</i>	<i>22</i>
4.2.1 Operačné programy 2004 – 2006.....	23
4.2.2 Jednotné programové dokumenty 2004 – 2006.....	25
4.2.3 Iniciatívy spoločenstiev 2004 – 2006.....	26
<i>4.3 Čerpanie štrukturálnych fondov za roky 2004 – 2006.....</i>	<i>31</i>
<i>4.4 Národný strategický referenčný rámec SR.....</i>	<i>34</i>
4.4.1 Zameranie a obsah Národného strategického referenčného rámca SR.....	38
4.4.2 Priority NSRR SR podľa cieľov politiky súdržnosti EÚ.....	38
4.4.2.1 Cieľ Konvergencia.....	38
4.4.2.2 Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.....	39
4.4.2.3 Horizontálne priority.....	40
4.4.3 Financovanie NSRR SR.....	40
4.4.3.1 Finančné prostriedky v celi Konvergencia.....	41
4.4.3.2 Fin. prostriedky v celi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.....	42
<i>4.5 Operačné programy 2007 – 2013.....</i>	<i>42</i>
4.5.1 Štruktúra operačných programov.....	43
4.5.1.1 Regionálny operačný program.....	43
4.5.1.2 Operačný program Životné prostredie.....	44
4.5.1.3 Operačný program Doprava.....	45
4.5.1.4 Operačný program Informatizácia spoločnosti.....	46
4.5.1.5 Operačný program Výskum a vývoj.....	47
4.5.1.6 Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.....	49
4.5.1.7 Operačný program Zdravotníctvo.....	49
4.5.1.8 Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia.....	50
4.5.1.9 Operačný program Vzdelávanie.....	51

4.5.1.10	<i>Operačný program Bratislavský kraj</i>	53
4.6	<i>Zoznam výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok k 31. 3. 2008</i>	54
5	ZÁVER A NÁVRH NA VYUŽITIE POZNATKOV	56
6	POUŽITÁ LITERATÚRA	58
7	PRÍLOHY	61

ÚVOD

Slovenská republika po vstupe do Európskej únie dňa 1. 5. 2004 spolu s ďalšími deviatimi európskymi krajinami získala právo na čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Aby Slovensko mohlo tieto finančné prostriedky naozaj získať, muselo pripraviť dobre fungujúcu administratívu a naučiť sa predkladať projekty vyhovujúce daným podmienkam, ktoré sú upravené v zložitých predpisoch. Tieto finančné zdroje sú rozdeľované na základe hodnotenia predložených projektov. Preto je dôležité, aby bol daný projekt čo najkvalitnejší lebo pri väčšom množstve predložených projektov sa môže stať, že nebude projekt schválený. Vďaka tomu, že uspejú len najlepšie projekty, môže sa očakávať zvyšovanie rastu ekonomickej úrovne a kvality života v daných regiónoch. Finančná pomoc preto smeruje najmä do zaostávajúcich a chudobných regiónov. Rozdeľovanie finančných zdrojov má na starosť zastupiteľský orgán daného regiónu, ktorý bol poverený zodpovedným orgánom Európskej únie. Keďže Európska únia chce napredovať, je v záujme všetkých členských krajín, aby zaostávajúce krajiny postupne dobiehali rozvinutejšie časti Európskej únie. Rozdiely sú zrejmé nielen na úrovni krajín, ale aj na úrovni regiónov v rámci jednotlivých krajín. Po vstupe 10 nových krajín v roku 2004 bolo z 56 nových regiónov až 52 takých, ktoré nedosahovali ani 75% HDP z priemeru EÚ. A práve tieto regióny majú veľkú šancu aspoň čiastočne sa priblížiť vyspelejšej časti únie prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Keďže Slovenská republika je platným členom Európskej únie od roku 2004, mala možnosť čerpať nenávratné finančné prostriedky už v skrátenom programovacom období 2004 – 2006. Vďaka skúsenostiam z tohto obdobia sa máme možnosť v novom programovom období 2007 - 2013 poučiť a nedopúšťať sa chýb, ktoré sa pri čerpaní finančných prostriedkov vyskytli v predchádzajúcom období a tak naplno využiť možnosti, ktoré nám Európska únia prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu ponúkla k tomu, aby sa naše zaostávajúce regióny mohli priblížiť vyspelým častiam Európskeho spoločenstva.

1 PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

1.1 Vybrané názory autorov na štrukturálne fondy EÚ

Fondy Európskej únie delíme na predvstupové a povstupové:

Predvstupové:

- PHARE
- ISPA
- SAPARD

Povstupové:

Štrukturálne fondy

- Európsky fond regionálneho rozvoja
- Európsky sociálny fond
- Európsky poľnohospodársky záručný a usmerňovací fond
- Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu

Kohézny fond

Začková, K. (2003) konštatuje, že do EÚ sme vstúpili v polovici jej programovacieho cyklu na čerpanie štrukturálnych fondov. Do roku 2006 sa stále budeme učiť, ako ich čo najlepšie využiť. Už dnes sa však musíme začať pripravovať na obdobie po roku 2006, čo znamená aktualizáciu programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja tak, aby boli skutočným výsledkom partnerskej spolupráce území. Ak to zvládneme máme šancu využiť zdroje EÚ oveľa lepšie ako pri našom vstupe do nej.

Reichbauer, O. (2004) píše., že predvstupové fondy sú finančné prostriedky EÚ, ktoré sú určené kandidátskym krajinám. Predvstupové fondy hrali dôležitú úlohu aj v procese pristupovania Slovenskej republiky do EÚ, pretože čerpaním finančných prostriedkov z predvstupových fondov sa uskutočňovala príprava inštitúcií na centrálnej a regionálnej úrovni na čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov po vstupe do EÚ.

Podľa **Drahošovej, A. a kol. (2003)** EÚ kandidátskym krajinám poskytuje finančné prostriedky z tzv. predvstupových fondov PHARE, ISPA a SAPARD, aby im pomohla pri

príprave na členstvo a zároveň ich zoznámila so svojou štrukturálnou politikou. Dôležitou úlohou programov predvstupovej pomoci je príprava odborných kapacít Slovenskej republiky na využitie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Programy predvstupovej pomoci plnia v tomto prípade úlohu predchodcov štrukturálnych fondov Európskej únie a Kohézneho fondu.

V informačnom letáku **MP SR** sa uvádza, že program SAPARD bol zameraný na podporu opatrení v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, ktoré si schválila kandidátska krajina v predvstupovom období. Podpora bola realizovaná prostredníctvom opatrení. Tieto opatrenia boli definované v Pláne rozvoja poľnohospodárstva a vidieka SR na roky 2000-2006. Program SAPARD sa členil na 3 priority:

- Priorita I: Zlepšenie poľnohospodárskeho výrobného sektoru vrátane poľnohospodárskeho priemyslu
- Priorita II: Trvalodržateľný rozvoj vidieka
- Priorita III: Rozvoj ľudských zdrojov

Program sa v predvstupovom období financoval z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a garančného fondu.

Ako sa uvádza v publikácii **PHARE, ISPA, SAPARD** v roku 1989 sa Rada ministrov členských štátov EÚ v snahe podporiť zmeny, prebiehajúce v krajinách strednej a východnej Európy, rozhodla vytvoriť fond PHARE. Spočiatku sa zameriaval na poskytovanie pomoci Maďarsku a Poľsku a v roku 1990 sa jeho záber rozšíril aj na bývalé Československo a postupne na ostatné krajiny strednej a východnej Európy. Program Európskych spoločenstiev PHARE si stanovil za cieľ poskytovať finančnú pomoc kandidátskym krajinám v úsilí zreformovať a prebudovať ich hospodárstva. PHARE sa stal čoskoro najväčším programom pomoci v strednej Európe, ktorý poskytuje odbornú expertízu a investičnú podporu.

Belajová, A. (2002) tvrdí, že od roku 2000 až po členstvo v EÚ mala Slovenská republika profitovať z troch predvstupových fondov EÚ. Základný cieľ týchto predvstupových nástrojov bol dvojaký:

1. pripraviť SR na vstup do EÚ
2. napomôcť zníženiu ekonomickej a sociálnej nerovnosti medzi SR a členskými štátmi

SAPARD sústredí prostriedky do tých oblastí kde bude dopad najväčší, napr. na severe a strede štátu sa budú realizovať diverzifikačné činnosti, kým na juhu sa bude klásť dôraz na rozvoj poľnohospodárstva. Prostriedky PHARE sa sústredia na východné Slovensko, ktoré je prioritným regiónom schváleným vládou SR v novembri 1999. V ostatných regiónoch nepokrytých prostriedkami PHARE sa používajú prostriedky zo štátneho rozpočtu SR na financovanie projektov, ktoré budú plánované a implementované podobným spôsobom ako program PHARE.

Drahošová, A. – Fáberová, I. – Gazdová, L. (2003) formulujú rozdiel medzi predvstupovou a štrukturálnou politikou. Rozdiel spočíva v procese schvaľovania projektov. V predvstupovom období fungoval systém schvaľovania ex ante, tzn. každý návrh žiadosti o finančné prostriedky bolo potrebné predložiť na schválenie Európskej komisii. V porovnaní s tým funguje štrukturálna politika Európskej únie na decentralizovanom základe systémom ex post, tzn. že na schválenie nie je potrebný súhlas Európskej komisie. Konečnú zodpovednosť za výber projektov má členský štát sám. Úloha Európskej komisie spočíva len v oblasti financovania a kontroly použitých prostriedkov.

Ďalším významným rozdielom je spôsob financovania projektov z predvstupových a štrukturálnych fondov. U predvstupových fondov príspevok Európskej únie dosahuje 75% verejných výdavkov. Čo sa týka štrukturálnych fondov, výška príspevku EÚ je rôzna podľa závažnosti regionálnych a sociálnych problémov: minimálne 50%, prípadne 25% a maximálne 80% v prípadoch, že krajina je financovaná aj z Kohézneho fondu. Výška príspevku u súkromných investorov je rôzna, podľa vyspelosti regiónu v akom pôsobia, čo sa meria podľa hodnoty HDP na obyvateľa jednotlivých regiónov. Takže šancu získať prostriedky z týchto fondov majú hlavne podnikatelia z menej vyspelých regiónov. Rozdiel medzi predvstupovým financovaním a štrukturálnymi fondmi je aj v objeme poskytnutých prostriedkov zo strany EÚ. V porovnaní s každoročným financovaním z predvstupových fondov od roku 2000 v objeme približne 3 mld. Eur pre všetky kandidátske krajiny, od vstupu do EÚ je možné ročne rátať s čiastkami 4 – 14 mld. Eur a v ďalšom období aj viac.

Bielik, P. a i. (1999) píše, že štrukturálne fondy EÚ sú nástrojmi politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti EÚ s cieľom znížiť rozdiely v stupni rozvoja regiónov a podporiť hospodársky rast menej vyvinutých oblastí.

Balko, L. (2004) píše, že napriek tomu, že všetky štyri štrukturálne fondy pôsobia spoločne, každý má svoje špecifické tematické oblasti. Štrukturálne fondy nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré spoločne pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia. Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre EÚ ako celok.

Malach, A. a i. (2005) očakáva, že štrukturálne fondy budú mať pozitívny a veľmi významný dopad na tempo rastu národných hospodárstiev. Urýchli proces zmenšovania rozdielov v rozvoji medzi novými a budúcimi členskými štátmi. Regionálne disparity v rámci Európskej únie sa znižujú len veľmi pomaly. Najvýznamnejší prínos majú štrukturálne fondy pre štrukturálne zmeny na národných a regionálnych úrovniach.

Šíbl, D. (2002) vidí ekonomické výhody a prínosy členstva v EÚ pre Slovensko v možnosti čerpania nenávratných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a tvrdí: Prijatie SR do EÚ utvorí predpoklady na to, že k nám bude smerovať vyšší objem nenávratných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ (Európskeho regionálneho rozvojového fondu, Európskeho sociálneho fondu, Európskeho poľnohospodárskeho zabezpečovacieho a garančného fondu, Finančného nástroja na usmerňovanie rybolovu) a Kohézneho fondu, ktoré sú určené členským krajinám a regiónom s nižšou ekonomickou výkonnosťou, ku ktorým SR po vstupe patrí. Tieto prostriedky by pomohli riešiť existujúce problémy, najmä v oblasti výroby, ľudských zdrojov, energetiky a environmentálnej oblasti, ako aj v oblasti infraštruktúry, dopravných systémov a budovania transeurópskych sietí. Nenávratné prostriedky z uvedených a ďalších zdrojov možno očakávať len vtedy, ak zabezpečíme ich racionálne, transparentné využitie, ak vylúčime akékoľvek podozrenie zo zneužitia týchto prostriedkov a zabezpečíme dôkladnú kontrolu ich pohybu.

Veľvyslanec a vedúci Delegácie európskej komisie v SR **Eric van der Linden** hovorí o výhodách členstva v EÚ nasledovne: Výhodou členstva je to, prirodzene, prístup k väčším financiám, ktoré sú zrejmé, lebo z európskych fondov dôjde k zvýšeniu na 1,8 miliárd EUR do roku 2006. Samozrejme ešte viac peňazí sa vydá v ďalšom rozpočtovom období. Umožní to vytvoriť výstavbu ciest, zlepšiť životné prostredie...Myslím aj na ďalšie zdroje financovania, menovite výskumu a vedy.

V predkladacej správe **MP SR (2004)** o aktualizácii dosahov vstupu SR do EÚ so zameraním na výhľad slovenského trhu hlavných poľnohospodárskych komodít sa uvádza, že v horizonte rokov 2004-2013 sa predpokladá, že vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie bude mať kolísavý charakter a bude podmienený implementovaním reformy Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Po zvýšení HPP v roku 2004, ktorý bude ovplyvnený predpokladaným rastom cien najmä živočíšnych produktov, jej hodnota v roku 2005 mierne klesne. Tento pokles predstavuje 7,3 – 7,7%. V období oživenia cien na trhoch EÚ v nasledujúcich rokoch predpokladáme premietnutie tohto rastu i vo zvýšení HPP.

Podľa **Barniera, M. (2002)** je európska regionálna politika predovšetkým politikou solidarity. Je spôsob, ktorým Európska únia poskytuje pomoc zaostávajúcim regiónom, pomáha pri konverzii problémových priemyselných oblastí, pri modifikácii vidieckych oblastí s upadajúcim poľnohospodárstvom a pri regenerácii spustnutých častí miest. Regionálna politika je tiež politikou pre ľudí. Pomáha ľuďom nájsť si prácu a zlepšiť život vo svojich krajinách, v regiónoch, mestách a dedinách. Európska regionálna politika umožňuje použitie viac ako 35% rozpočtu Európskej únie, ktorý prichádza najmä z bohatších členských štátov, v znevýhodnených regiónoch. Tento prístup nepomáha len štátom, ktoré sú prijímateľmi pomoci, ale tiež tým, ktoré sú hlavnými prispievateľmi do rozpočtu spoločenstva, pretože ich podniky v dôsledku toho profitujú z veľkých investičných príležitostí a z ekonomického a technologického transferu know-how najmä v tých regiónoch, kde rôzne typy ekonomických aktivít ešte v skutočnosti nenaštartovali. Regionálna politika umožňuje všetkým regiónom, aby prispeli k vyššej konkurencieschopnosti EÚ.

Bracjun, A. (2005) hovorí, že štrukturálna politika v EÚ má podobu rozsiahleho súboru programov a opatrení, ktoré majú prispieť k dosiahnutiu niektorého zo štrukturálnych cieľov Spoločenstva vymedzených v primárnom práve. Je agregovaným pomenovaním vedome uskutočňovaných súbežných a nadväzujúcich zmien v mnohých oblastiach spoločného trhu, predovšetkým však regionálnej, sociálno-ekonomickej a odvetvovej. Nástrojmi tejto politiky sú nielen dotácie zo štrukturálnych fondov, ktoré sú súčasťou rozpočtu EÚ, ale aj zvýhodnený prístup k úverom, daňové úľavy, špeciálne podporné programy, cenová regulácia, výrobné a dovozné kvóty, exportné prémie a rôzne priority, resp. sankcie zakotvené v sekundárnych právnych normách.

Okáli, I. (2004) predpokladá, že podpora zo štrukturálnych fondov EÚ a kohézneho fondu bude koncentrovaná do opatrení, ktoré prinesú taký efekt, aby SR ako celok čo najrýchlejšie dosiahla úroveň 75% HDP na obyvateľa v porovnaní s priemerom EÚ. Ten sa pochopiteľne dosiahne skôr v ekonomicky vyspelejších regiónoch, resp. mestách, pretože tie vzhľadom na už vytvorený ekonomický a kvalitný ľudský potenciál budú schopné rýchlejšie a kvalitnejšie splniť náročné kritériá spojené s prípravou a absorbovať podporné zdroje.

Sedlák, J. (2003) upozorňuje, že od prvého dňa vstupu do EÚ môžu kandidátske krajiny rátať so zvýšenou podporou rozvoja vidieka. Na riešenie štrukturálnych problémov vo vidieckych oblastiach nových členských štátov Kodanský summit zdokonalil stratégiu rozvoja vidieka. Rozšíril jej možnosti a v porovnaní s fondmi, dostupnými pre členské štáty únie, zlepšuje aj financovanie vidieka. To sa uskutoční prostredníctvom štrukturálnych fondov.

Lombardini, V. (2001) konštatuje, že Európsky fond regionálneho rozvoja založili v roku 1975 s cieľom financovať štrukturálny rozvoj zaostalých oblastí a podporovať národné programy, ktoré boli síce vypracované v rámci jedného štátu, ale môžu prispieť k hospodárskej a sociálnej súdržnosti.

V zmysle Nariadenia Rady č. 1783/1999, Európskeho parlamentu a Rady z 12. júla 1999 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, je možné použiť finančné prostriedky poskytnuté týmto fondom predovšetkým na:

- odstraňovanie regionálnych rozdielov,
- príspevok k znižovaniu rozdielov medzi úrovňami rozvoja v jednotlivých regiónoch a zaostávania regiónov v najviac znevýhodnených oblastiach, vrátane vidieckych oblastí,
- podporu produktívnosti životného prostredia a konkurencieschopnosť podnikov, najmä malých a stredných,
- miestny ekonomický rozvoj a zamestnanosť, vrátane oblastí kultúry a cestovného ruchu, ako oblastí vytvárajúcich trvalé pracovné príležitosti,
- ochranu a zlepšovanie stavu životného prostredia,
- podporu čistého a účinného využívania energie, rozvoja obnoviteľných foriem energie,
- rovnoprávne postavenie mužov a žien v oblasti zamestnanosti.

Oblasti na rozvoj vidieka sú orientované na:

- podporu investícií v poľnohospodárskych podnikoch,
- podporu začínajúcim mladým poľnohospodárom,
- vzdelávanie,
- podporu pri predčasnom odchode poľnohospodárov do dôchodku,
- podporu v prípade znevýhodnených oblastí s ekologickými obmedzeniami,
- enviromentálnu podporu,
- investičnú podporu s cieľom zlepšenia racionalizácie spracovania a marketingu poľnohospodárskych výrobkov, čím sa prispieva k zvyšovaniu konkurencieschopnosti a pridanej hodnoty týchto výrobkov,
- lesné hospodárstvo,
- podporu prispôsobenia a rozvoja vidieckych oblastí.

Európsky sociálny fond je hlavným finančným nástrojom, ktorým Európska únia realizuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti. Konkrétne aktivity spolufinancované z ESF sa zameriavajú na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, na budovanie systémov vzdelávania a rast pracovného potenciálu občanov Spoločenstva. Založený bol Zmluvou z Ríma (25. 3. 1957) a je najstarším štrukturálnym fondom EÚ.

Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond bol založený v roku 1962 na podporu spoločnej poľnohospodárskej politiky. Finančne podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch. Garančná sekcia tohto fondu podporuje aj rozvoj vidieka v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky vo všetkých častiach EÚ. Fond sa delí na dve sekcie:

- a) Garančná sekcia – zaoberá sa financovaním opatrení na podporu cien a stabilizácie trhu
- b) Orientačná sekcia – poskytuje financie na verejné projekty, ktoré sa realizujú s cieľom zlepšiť výrobu, spracovanie a odbyt poľnohospodárskych výrobkov

Drahošová. A. a i. (2004) píše, že finančný nástroj pre usmerňovanie rybolovu slúži na zlepšenie konkurencieschopnosti štruktúr v rybárskom odvetví a na rozvoj životaschopných obchodných podnikov v oblasti rybárskeho priemyslu pri zachovaní rovnováhy medzi zdrojmi a ich využitím, na zvýšenie pridanej hodnoty v rybolove. Tento štrukturálny fond podporuje medziiným aj obnovu flotíl a modernizáciu rybárskych lodí, prispôsobenie rybárskych

kapacít, prímorský rybolov v malom, sociálno-ekonomické opatrenia, ochranu morských zdrojov, spracovanie a marketing v oblasti rybolovu, inovačné procesy hlavne medzinárodného charakteru.

Podľa **Zamkovského, J. (2004)** je treba povedať, že ide o verejné prostriedky, získané z daní občanov EÚ, o ktorých rozhodujú verejné inštitúcie. Štrukturálne fondy a Kohézny fond dovedna tvoria až tretinu celého rozpočtu EÚ, čo je po poľnohospodárstve najväčšia položka v rozpočte únie.

Základným poslaním fondov je podporovať ekonomický rozvoj a sociálnu súdržnosť v zaostávajúcich regiónoch a ochranu životného prostredia. Sú teda zároveň príležitosťou aj rizikom ak sa použijú vhodne, môžu sa stať kľúčovým impulzom vyrovnávania regionálnych rozdielov, zmysluplného rozvíjania spoločenského aj prírodného potenciálu jednotlivých území a ich efektívneho využívania, ale aj zvyšovania kvality života spoločnosti ako celku. Na druhej strane ich netransparentné a nevhodné použitie môže dnešné problémy ešte väčšmi prehĺbiť.

Janíček, L. – Drdla, M. – Rais, K. (2002) píšú, že Maastrichtskou zmluvou z roku 1993 bol založený zvláštny fond solidarity EÚ, tzv. Kohézny fond, je určený na zlepšenie šancí najmenej prosperujúcich štátov Spoločenstva (HDP na obyvateľa nižší ako 90% priemeru EÚ) zapojiť sa do hospodárskej a menovej únie. Vďaka pomoci z Kohézneho fondu sa už v Španielsku, Portugalsku, Írsku a Grécku podarilo dosiahnuť konvergenčné kritériá hospodárskej a menovej únie, čo im umožnilo pokračovať v investíciách do dopravnej a enviromentálnej infraštruktúry, ktorých úroveň determinuje celkový hospodársky rozvoj každej krajiny. Kohézny fond poskytuje priame finančné prostriedky na veľké projekty s nákladmi vyššími ako desať miliónov EUR. Do tejto kategórie spadajú: národné enviromentálne projekty, projekty budovania transeurópskych dopravných sietí.

Amsterdamská zmluva (1997), ako sa ďalej uvádza v **EUROREPORTE(2004)** revidovala ustanovenia Maastrichtskej zmluvy, pričom ponechala pôvodnú štruktúru základných zložiek EÚ. Rozšírila kompetencie Spoločenstva o určité aspekty súdництва a vnútorných záležitostí.

Nováčková, D. (2004) uvádza základné ciele, ktoré vymedzuje Zmluva

z Amsterdamu:

- približovať politiku Európskej únie k občanom,
- vytvoriť také podmienky v Európskej únii, aby bola priestorom slobody, bezpečnosti občanov, priestorom práva a spravodlivosti,
- zabezpečiť väčšiu akčioschopnosť orgánov Európskej únie v oblasti vízovej a azylovej politiky,
- zabezpečiť ochranu vnútorných hraníc Európskej únie v boji proti drogám, medzinárodnému terorizmu a ďalším formám kriminality ohrozujúcim bezpečnosť občanov,
- zabezpečiť akčioschopnosť Európskej únie v medzinárodných krízach,
- pripraviť inštitucionálnu reformu Európskej únie.

Zmluva z Nice (2001) predstavovala nové štádium v príprave na rozšírenie Európskej únie o krajiny strednej a východnej Európy, krajiny stredomorskej oblasti a pobaltské krajiny. Zloženie a fungovanie európskych inštitúcií a orgánov bolo dohodnuté v päťdesiatych rokoch, keď mala únia iba šesť členov. Od svojho založenia sa okrem zavedenia priamych volieb do Európskeho parlamentu v roku 1979 neuskutočnila žiadna zásadná inštitucionálna reforma napriek tomu, že sa únia rozširovala štyrikrát. Zmluva z Nice preto nevyhnutne musela vytvoriť nové pravidlá upravujúce veľkosť inštitúcií EÚ a spôsob ich fungovania. Okrem iného rozšírila hlasovanie kvalifikovanej väčšinou do ďalších oblastí, pri ktorých sa predtým rozhodovalo jednohlasne. Prijímanie rozhodnutí jednohlasným súhlasom všetkých členských štátov by totiž v únii s 25 členmi bolo veľmi ťažké a únia by nemohla fungovať.

Podľa **Bokorovej, M. a Kobidovej, T. (2004)**, Európska únia je svojim spôsobom predurčená rozrastať sa. Je otvorená všetkým demokratickým európskym štátom, ktoré sú schopné prijať ekonomickú výzvu na členstvo a implementovať jej pravidlá. Členstvo v EÚ znamená záväzky a povinnosti, ale aj práva. Počas vstupných rokovaní každý nový členský štát súhlasí s prevzatím existujúcej legislatívy EÚ. Nestačí však zákony EÚ prevziať, tieto musia byť aj implementované.

Podľa **Sedláka, J. (2003)** od prvého dňa vstupu do EÚ môžu kandidátske krajiny, čiže aj Slovensko, rátať so zvýšenou podporou rozvoja vidieka. Na riešenie štrukturálnych problémov vo vidieckych oblastiach nových členských štátov kodanský summit zdokonalil stratégiu rozvoja vidieka. Rozšíril jej možnosti v porovnaní s fondmi dostupnými pre súčasné

členské štáty únie, zlepšuje aj financovanie rozvoja vidieky. To sa uskutoční prostredníctvom štrukturálnych fondov, konkrétne Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a garančného fondu.

Ličko, T. (2003) píše, že možnosť získať prostriedky zo štrukturálnych fondov má každý región, ktorý spĺňa požiadavky príslušnej legislatívy EÚ. Projekty sa v rámci štrukturálnych fondov realizované na decentralizovanom základe, pričom nie je potrebné ich schválenie Európskou komisiou. Konečná zodpovednosť za výber projektov má príslušný riadiaci orgán.

Rudolf, J. (2004) píše, že nutnosťou pre čerpanie peňazí zo štrukturálnych fondov je aj uvedenie si faktu, že európske peniaze nie sú použiteľné na všetko. Presnú špecifikáciu aktivít, na ktoré je možné čerpať finančné prostriedky, nájdete v tzv. operačných programoch. Operačné programy a ich doplnky Vám odpovedia na otázky typu – na čo a kto môže žiadať, za akých podmienok, s akým podielom spolufinancovania. Získavanie peňazí z európskych fondov je proces, ktorého konečným efektom má byť vypracovaný dobrý projekt, na základe ktorého môže byť poskytnutá finančná pomoc niekedy až do výšky 90%, resp. preplatenia celého projektu. Súčasťou projektu je jasne definovaný cieľ, metóda, akou ho chceme dosiahnuť, merateľný výstup projektu a jeho budúce využitie. Medzi základné podmienky projektu patria vysporiadané vlastnícke vzťahy, dokladovanie spolufinancovania, oprávnenosť žiadateľa a aktivity, ktoré sa chystáme realizovať, projektová dokumentácia, stavebné povolenie, vyrovnané záväzky voči štátu. Všetky podmienky sú vždy uverejnené pri každej výzve na podávanie projektov.

Ako uvádza **Daňko, J. – Daňová, M. (2004)** Slovenská republika mohla čerpať v priebehu rokov 2004 – 2006 finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov v rámci vypracovaného Národného rozvojového plánu. Národný rozvojový plán bol realizovaný prostredníctvom takzvaných Operačných programov:

- Sektorový operačný program Priemysel a služby,
- Sektorový operačný program Ľudské zdroje,
- Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,
- Sektorový operačný program Základná infraštruktúra.

V rámci operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka sú prijaté opatrenia

na podporu prispôsobenia a rozvoj vidieckych oblastí, kde v rámci pozemkových úprav a diverzifikácie poľnohospodárskych činnosti sú oprávnené aktivity považované:

- vypracovanie úvodných podkladov, to je registre pôvodného stavu, všeobecné zásady funkčného usporiadania územia, oceňovanie pozemkov, zameranie územia v obvode pozemkových úprav,
- vypracovanie projektov pozemkových úprav, ktorých obsahom je plán verejných a spoločných zariadení, rozdeľovací plán vo forme umiestňovacieho a vytyčovacieho plánu a miestny územný systém ekologickej stability,
- vykonanie projektu pozemkových úprav, teda vytýčenie rozdeľovacieho plánu, vypracovanie geometrických plánov a premietnutie nových vlastníckych vzťahov do katastra nehnuteľností.

Balko, L. (2004) píše, že jednotlivé programové dokumenty sú vzájomne previazané, pričom vznikali za partnerskej koordinácie a spolupráce zodpovedných inštitúcií. Navzájom sa na seba odvolávajú a rešpektujú pravidlo, že dokument pripravený pre vyššiu úroveň sa rozpracováva dokumentmi pre nižšiu úroveň.

Zamkovský, J. (2004) píše, že vo februári 2004 európska komisia zverejnila dva dôležité dokumenty, ktoré naznačujú ambicióznou a rozsiahlu reformu štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ v ďalšom programovacom období 2007 – 2013.

Ide o návrh Nová finančná perspektíva s návrhom regionálnej politiky v tomto období. Komisia plánuje vytvoriť špeciálne fondy na podporu rybolovu, rozvoj vidieka a ochranu životného prostredia, z ktorých posledné dva majú byť spravované oddelene od štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Základné princípy štrukturálnej politiky – viacročné programovanie, partnerstvo, spolufinancovanie, hodnotenie a doplnkovosť – sa nezmenia. Európska komisia však navrhuje, aby členské štáty predkladali svoje programové dokumenty Európskemu parlamentu a aby každý rok predložili Európskej rade správu o plnení cieľov regionálnej politiky. Zároveň zdôrazňuje potrebu intenzívnejšieho zapojenia miestnych aj regionálnych samospráv, sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií do programovania, implementácie i monitoringu nástrojov regionálnej a štrukturálnej politiky.

Komisia navrhuje zjednodušiť systém programových dokumentov. Chce zrušiť Rámec podpory Spoločenstva. Národný rozvojový plán, ktorý bol doteraz schvaľovaný Európskou

komisiou, nahradí nový typ programového dokumentu – Strategický referenčný plán, o ktorom bude každý členský štát Európsku komisiu iba informovať. Jeho súčasťou budú operačné programy, ku ktorým už nebude treba vypracúvať detailné programové doplnky. Každá krajina si podľa návrhu Európskej komisie bude môcť sama definovať kritéria oprávnenosti žiadateľov o podporu.

Skalický, O. (2005) tvrdí, že za efektívne využívanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európska komisia, Európska investičná banka a Európsky investičný fond navrhujú využiť inovatívne finančné nástroje. Európska komisárka pre regionálnu politiku Danuta Hubnerová predstavila dve iniciatívy Európskej únie – JASPERS (Spoločná pomoc na podporu projektov v európskych regiónoch), JEREMIE (iniciatíva zameraná na podporu prístupu k finančným prostriedkom pre malé a stredné podniky, najmä pre oblasť vedy a výskumu, podpory napĺňania cieľov Lisabonskej stratégie a podpory transferu technológií a inovácií v rámci operačných programov štrukturálnych fondov) a JESSICA (spoločná európska podpora pre udržateľné investície v mestských oblastiach), ktoré sú zamerané na reformu politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti.

Rezort financií SR počíta v rokoch 2007 až 2013 s využívaním zdrojov zo štátneho fondu aj na inovatívne finančné nástroje. K portfóliu týchto nástrojov sa majú zaradiť záručné schémy na úvery pre malé a stredné podnikanie, schémy na podporu začínajúcich podnikateľov, mäkké úvery a podpora projektov.

Podľa **Meliška, F. (2005)**, aby bolo možné prostriedky zo štrukturálnych fondov využívať, je potrebné splniť viaceré podmienky. Jednou z podmienok je, že pre získanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov musia byť vypracované kvalitné, zmysluplné a realizovateľné projekty, ktoré musia mať požadované kritéria. Ďalšou podmienkou je, že poberatelia prostriedkov z uvádzaných fondov sa musia spolupodieľať a financovať realizáciu daných projektov. Treba tiež počítať s tým, že čerpanie a využívanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu je podrobené prísnej kontrole zo strany Európskej únie. Je to spôsobené tým, že únia citlivo reaguje na poskytovanie a čerpanie týchto prostriedkov a striktno sleduje ich účelné využívanie z toho dôvodu, že prostriedky týchto fondov pochádzajú z daní občanov Európskej únie. Preto je opodstatnené, že sa únia snaží zabezpečiť spravodlivé, transparentné a efektívne využívanie prostriedkov, za ktoré zodpovedá.

Podľa **Šeba, A. (2004)** vlastné zdroje sú pri financovaní projektov vždy nevyhnutné, pretože väčšina cudzích zdrojov vyžaduje spolufinancovanie predkladateľa projektu, ktoré môže byť buď priame, vo forme peňažného vkladu, alebo nepriame, napríklad poskytnutie pozemkov, zariadení, pracovnej sily....

Podľa **Belicu, M. (2002)** čoraz väčšia prepojenosť národných ekonomík priniesla ďalšie početné možnosti, akými môžu podniky zapojené do medzinárodných obchodných vzťahoch získavať zdroje pre krytie svojich finančných potrieb.

Ako uvádzajú **Koščo, T. – Szovics, P. – Tóth, M. (2004)** štruktúre úverov umiestnených do poľnohospodárstva väčšie miesto zaberajú krátkodobé formy, ktoré boli využité hlavne pre zabezpečenie prevádzkových činností a na strane druhej bol opomenutý pozitívnejší vývoj v prospech dlhodobých investičných zámerov, ktoré by menili štruktúru podnikov v prospech výraznejšej budúcnosti.

V súčasnosti je pre poľnohospodárstvo vytvorená pestrá škála programov s možnosťou čerpania úverových zdrojov. Vývoj úverov do prevádzkovej sféry poľnohospodárskych podnikov je poznačený zložitou dostupnosťou hlavne preto, že privatizáciou bankového sektora a vstupom zahraničného kapitálu sa zvýšil ratingové podmienky – náročnosť pri posudzovaní bonity poľnohospodárskych klientov hlavne vo vzťahu k splácaniu úverov. Táto príčina zohráva dominantnú úlohu, no nemožno však vylúčiť i ostatné negatívne vplyvy na vývoj úverovej politiky.

Sokolíková, H. (2002) uvádza, že úroveň celkovej podpory do poľnohospodárstva je možné najkomplexnejšie hodnotiť a porovnávať s inými krajinami prostredníctvom tzv. ekvivalentu produkčných subvencií, ktorý vypočítava OECD rovnakou metódou pre všetky členské krajiny na jednotlivé komodity i súhrne.

V súčasnosti podpora do poľnohospodárstva sa meria a vypočítava pomocou ukazovateľov ako sú:

1. PSE – odhad produkčných podpôr
2. CSE – odhad spotrebiteľských podpôr

Úlohou PSE je zmerať hodnotu peňažných transferov k výrobcam od daňových poplatníkov a od spotrebiteľov poľnohospodárskych výrobkov, ktoré vyplývajú z použitých nástrojov agrárnej politiky v danom roku.

CSE meria hodnotu peňažných transferov od tuzemských výrobcov k spotrebiteľom a daňovým poplatníkom, ktoré vyplývajú z opatrení AP v danom roku.

Rozlišujeme dve kategórie opatrení AP:

- a) trhové transfery
- b) iné transfery

Štrukturálne fondy predstavujú len doplnkové zdroje k národným verejným a súkromným zdrojom. V tomto spočíva ich multiplikačný efekt, ich poskytnutím na rozvojové aktivity v cieľových regiónoch pôsobia na aktivizáciu ďalších finančných prostriedkov.

Európska únia teda ponúka finančnú pomoc zo štyroch štrukturálnych fondov zameranú na viacročné regionálne rozvojové programy, ktoré sa dohodnú medzi regiónmi, členskými krajinami a komisiou. Tieto štyri štrukturálne fondy nepredstavujú jediný zdroj financovania v rámci rozpočtu Európskej únie. K finančným prostriedkom Európskej únie pre schválené projekty musia byť obyčajne doplnené financie z iných verejných alebo súkromných zdrojov. Fondy EÚ však nemožno považovať za prostriedok, ktorý šetrí krajinám ich vlastné rozpočty. Ich účelom je pomôcť členským štátom rozvíjať problémové oblasti. Európska únia im tak pomáha dosiahnuť viac alebo lepšie výsledky, ako by mohli dosiahnuť samostatne. To je v skutočnosti pridaná hodnota štrukturálnych fondov.

2 CIEĽ PRÁCE

Cieľom mojej diplomovej práce je ozrejniť a analyzovať možnosť čerpania nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Prostriedky štrukturálnych fondov sú poskytované z rozpočtu Európskej únie a vedú sa na osobitnom účte MF SR. Používanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov a prostriedkov zo štátneho rozpočtu je účelovo určené. Tieto finančné prostriedky sa poskytujú právnickým a fyzickým osobám na základe uzatvorených zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Moja práca je rozdelená do piatich častí.

Cieľom prvej časti práce je objasnenie informácií o štrukturálnych fondoch a Kohéznom fonde za skrátené programové obdobie 2004 – 2006.

V druhej časti som sa bližšie zameral na jednotlivé operačné programy, jednotné programové dokumenty a iniciatívy spoločenstiev, kde som sa zaoberal ich pôsobením a jednotlivými prioritami, na ktoré sú tieto programy a dokumenty určené.

Tretia časť práce je určená na presné rozanalyzovanie poskytnutých finančných prostriedkov v rámci jednotlivých operačných programov a v rámci vyšších územných celkov. V tejto časti som chcel poukázať na množstvo poskytnutých finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a zo štátneho rozpočtu za programové obdobie 2004 – 2006.

Štvrtá časť mojej práce je venovaná súčasnému programovému obdobiu 2007 – 2013. A to konkrétne Národnému strategickému referenčnému rámcu, priebehu jeho schvaľovania, zameraniu, obsahu NSRR a konkrétnym cieľom a prioritám. Ďalej som sa orientoval na množstvo schválených finančných prostriedkov, ktoré boli pridelené na jednotlivé nové operačné programy.

V piatej časti som rozanalyzoval každý operačný program, jeho konkrétne prioritné osi, opatrenia a z akých štrukturálnych fondov bude možné daný operačný program financovať.

Záver práce je orientovaný na dopady súvisiace s čerpaním štrukturálnych fondov, zlepšenie a zjednodušenie čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ.

3 METODIKA PRÁCE

Metodický postup práce vychádzal zo stanovených cieľov diplomovej práce a rešpektuje všeobecne platné zásady pri jej spracovaní.

Pri spracovávaní diplomovej práce som použil nasledovný postup:

1. Naštudovanie odbornej literatúry so zameraním na problematiku štrukturálnych fondov

Hlavnou podmienkou pre spracovanie mojej diplomovej práce bolo preštudovanie odborných publikácií, kníh a iných zdrojov zameraných na moju problematiku. Hlavným objektom skúmania bola problematika štrukturálnych fondov a ich využívanie v rámci jednotlivých programovacích obdobiach.

2. Charakteristika predmetu skúmania

Predmetom skúmania bolo využívanie finančných prostriedkov v programovacom období 2004 – 2006 v rámci jednotlivých operačných programov a krajov Slovenskej republiky a možnosť čerpania finančných zdrojov v novom programovacom období 2007 – 2013.

3. Spôsob získavania údajov

Informácie som získaval z:

- internetových stránok zameraných na danú problematiku
- z odborných časopisov
- zo správ, ktoré boli zamerané na hodnotenie využívania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov

4. Použité metódy vyhodnotenia

K spracovaniu údajov som použil bežné štatistické metódy. V práci som použil aktuálne údaje, ktoré sa viažu k rokom 2004 – 2006 ako aj údaje, ktoré boli zverejnené na nové programovacie obdobie 2007 – 2013.

4 VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 Štrukturálne fondy pre Slovensko na roky 2004 – 2006

Už samotný názov hovorí, že tieto finančné nástroje boli zamerané na podporu štrukturálnych zmien v oblastiach, ktoré považuje európske spoločenstvo za kľúčové. Týmito oblasťami boli najmä zamestnanosť, kvalifikovanosť a vzdelanosť obyvateľstva a poľnohospodárstvo.

Z toho vyplýva aj to, na ktoré oblasti sa jednotlivé štrukturálne fondy zameriavali:

- **Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)** – bol zameraný na posilnenie miestneho rozvoja, rozvoj infraštruktúry, podporu podnikania a podporu a zvyšovanie zamestnanosti v regiónoch,
- **Európsky sociálny fond (ESF)** – podporoval aktivity v oblasti zamestnanosti zamerané na zlepšenie kvalifikovanosti obyvateľstva a vzdelávacích systémov,
- **Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EAGGF)** – zameraný na podporu poľnohospodárskej infraštruktúry a celkový rozvoj vidieka,
- **Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG)** – určený na modernizáciu rybolovného priemyslu.

Okrem týchto štyroch základných nástrojov štrukturálnej politiky EÚ boli vytvorené aj ďalšie, konkrétne **Kohézny fond** a **Iniciatívy spoločenstva**.

Kohézny fond bol vytvorený v roku 1993 ako nástroj na podporu najmenej prosperujúcim štátom EÚ. Podporu z Kohézneho fondu môžu čerpať členské štáty, ktorých HDP nepresahuje 90% priemeru krajín EÚ. Na rozdiel od štrukturálnych fondov je určený pre štáty ako celky a nie pre jednotlivé regióny. Prostriedky zo štrukturálneho fondu sú poskytované na veľké infraštruktúrne projekty, najmä v oblasti dopravy a životného prostredia. V Slovenskej republike nadväzoval Kohézny fond na predvstupový fond ISPA.

Iniciatívy spoločenstva predstavovali špecializované programy zamerané na odstraňovanie disparít v rôznych oblastiach. Išlo o iniciatívy EQUAL, INTERREG, URBAN a LEADER.

Iniciatíva EQUAL bola zameraná na podporu riešení pri odstraňovaní diskriminácie,

nerovností na trhu práce a sociálnej exklúzie. Bola financovaná z Európskeho sociálneho fondu.

INTEREG podporoval cezhraničnú spoluprácu v rámci EÚ a spoluprácu medzi národnými, regionálnymi a lokálnymi inštitúciami v rámci spoločenstva.

URBAN bol iniciatívou spoločenstva zameranou na obnovu miest a podporu ich trvalo udržateľného rozvoja.

LEADER podporoval vytváranie sietí a hľadanie nových stratégií rozvoja vo vidieckych lokalitách.

Slovenská republika bola v skrátenom programovacom období oprávnená čerpať podporu z iniciatív spoločenstva EQUAL a INTEREG. Využívanie prostriedkov z týchto iniciatív sa riadilo zvláštnymi programovými dokumentmi.

Za určitých podmienok je každá členská krajina EÚ oprávnená čerpať prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. Podmienkou čerpania je príprava základných dokumentov, ktorými sa čerpanie fondov riadi počas sedemročného obdobia. Programové dokumenty predložené vládám členských krajín musia odrážať základné priority štrukturálnej pomoci, ktoré stanovuje Európska komisia vo forme cieľov. Na programové obdobie 2000 – 2006 boli stanovené nasledujúce ciele štrukturálnej politiky EÚ:

Cieľ 1 – pomoc zaostávajúcim regiónom, ktorých HDP na obyvateľa je nižšie ako 75% priemeru EÚ (pod Cieľ 1 spadali s výnimkou Bratislavského kraja všetky regióny Slovenskej republiky);

Cieľ 2 – podpora ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov, ktoré čelia štrukturálnym problémom (pod Cieľ 2 spadal Bratislavský kraj),

Cieľ 3 – rozvoj systémov vzdelávania a podpora zamestnanosti.

4.2 Národný rozvojový plán

Národný rozvojový plán (NRP) pre Slovensko predstavoval súhrnnú žiadosť tejto krajiny o štrukturálne financovanie a Európska komisia ho dostala dňa 17. marca 2003. Bola to analýza makroekonomického prostredia a ekonomickej a sociálnej situácie v krajine. Tento dokument tvoril základ na vypracovanie Rámca podpory Spoločenstva. K Národnému rozvojovému plánu boli pripojené 4 operačné programy (Operational Programmes - OP), ktoré majú byť spravované v Rámci podpory Spoločenstva a 2 Jednotné programové dokumenty (Single Programming Documents - SPD) pre región Bratislavy, ktoré majú byť spravované samostatne.

Slovensku bolo na roky 2004 až 2006 celkove pridelených 1 041 043 045 EURO zo štrukturálnych fondov. Rámec podpory Spoločenstva tiež uvádza súvisiace prídely na Kohézny fond (medzi 489 523 583 EURO a 662 655 734 EURO na roky 2004-2006), ktoré pokrývajú celú krajinu, hoci netvorí jeho súčasť. Tento Rámec podpory Spoločenstva uvádza aj Cieľ 2 JPD (Bratislava - 37 168 218 EURO), Cieľ 3 JPD (Bratislava - 44 939 754 EURO), iniciatívy Spoločenstva Interreg (41 466 096 EURO) a Equal (22 266 351 EURO), hoci ani tieto nie sú jeho súčasťou. Všetky sumy boli v cenách roku 2003.

Rámec podpory Spoločenstva predstavoval dohodu medzi Európskou komisiou a vládou Slovenskej republiky o prioritách pri používaní financovania zo štrukturálnych fondov v období rokov 2004 až 2006.

Horizontálne ciele Rámca podpory Spoločenstva:

- rómska problematika
- rovnosť príležitostí
- trvalo udržateľný rozvoj
- životné prostredie

4.2.1 Operačné programy 2004 – 2006

1. Operačný program Základná infraštruktúra

Operačný program Základná infraštruktúra bol zameraný na zvýšenie ekonomického potenciálu regiónov Slovenska cez podporu verejnej infraštruktúry. Pre čerpanie podpory z programu boli oprávnené územia siedmich samosprávnych krajov Slovenska a to: Trnavského, Trenčianskeho, Nitrianskeho, Žilinského, Banskobystrického, Prešovského, Košického samosprávneho kraja.

OP Základná infraštruktúra bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ERDF 422 363 452 EUR v bežných cenách.

Kľúčovými prioritami operačného programu Základná infraštruktúra boli:

- a) Dopravná infraštruktúra
- b) Enviromentálna infraštruktúra
- c) Lokálna infraštruktúra

Cieľom programu bolo podporovať vyrovnaný regionálny rozvoj na Slovensku a podporovať sociálnu integráciu ekonomicky znevýhodnených komún.

Riadiacim orgánom OP Základná infraštruktúra bolo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

2. Sektorový operačný program Ľudské zdroje

Programový dokument riešil problém nezamestnanosti cez podporu znevýhodnených občanov na trhu práce a zlepšenie šancí v zamestnaní. Pre čerpanie podpory z programu boli oprávnené územia siedmich samosprávnych krajov Slovenska a to: Trnavského, Trenčianskeho, Nitrianskeho, Žilinského, Banskobystrického, Prešovského, Košického samosprávneho kraja.

SOP Ľudské zdroje bol spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu (ESF). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ESF 284 480 923 EUR v bežných cenách.

Priority programu boli zamerané na:

- a) Rozvoj aktívnej politiky trhu práce

- b) Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce
- c) Zvýšenie kvalifikácie a adaptability pracovnej sily a vstupujúcich na trh práce

Cieľmi programu bolo zvýšiť flexibilitu trhu práce, znížiť nezamestnanosť a riziko sociálnej izolácie, zvýšiť kvalifikáciu pracujúcich.

Riadiacim orgánom SOP Ľudské zdroje bolo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

3. Sektorový operačný program Priemysel a služby

Sektorový operačný program Priemysel a služby bol zameraný na podporu konkurencieschopnosti priemyslu a vybraných služieb na území Slovenska.

Pre čerpanie podpory z programu bolo oprávnené územie siedmych samosprávnych krajov Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja.

SOP Priemysel a služby bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ERDF 151 210 683 EUR v bežných cenách.

Priority operačného programu boli zamerané na:

- a) Rast konkurencieschopnosti domáceho priemyslu a služieb
- b) Rozvoj cestovného ruchu

Cieľom programu bolo podporiť rozvoj priemyselnej výroby, infraštruktúry priemyslu, výskumu a vývoja, energetickej efektívnosti a rozvíjať cestovný ruch.

Riadiacim orgánom SOP Priemysel a služby bolo Ministerstvo hospodárstva SR.

4. Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Zmyslom Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka bolo dosiahnuť zvýšenie konkurencieschopnosti a kvality v poľnohospodárskej výrobe a podporiť rozvoj vidieka.

Pre čerpanie podpory z programu bolo oprávnené územie siedmych samosprávnych krajov Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja.

SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka bol spolufinancovaný z EAGGF (Európsky Poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond) a FIG (Finančný nástroj pre usmernenie

rybolovu). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z EAGGF 181 158 922 EUR v bežných cenách a z FIFG 1 829 065 EUR v bežných cenách.

Priority operačného programu sú zamerané na:

- a) Podporu produktívneho poľnohospodárstva
- b) Dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja vidieka.

Cieľom programu bolo zvýšiť efektívnosť poľnohospodárskej výroby, zdokonaľiť spracovanie poľnohospodárskych a rybích produktov, zvýšiť kvalitu vidieckeho obyvateľstva.

Riadiacim orgánom SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka bolo Ministerstvo pôdohospodárstva SR.

4.2.2 Jednotné programové dokumenty 2004 – 2006

1. Jednotný programový dokument Bratislava Cieľ 2

Jednotný programový dokument podporoval hospodárske činnosti a zabezpečoval trvalo udržateľný rozvoj vybraného územia Bratislavského samosprávneho kraja. V rámci JPD 2 boli oprávnené územia okresov Malacky, Pezinok, Senec a mestské časti hl. mesta SR Bratislavy v okresoch: Bratislava III. (Vajnory), Bratislava IV, (Záhorská Bystrica) a Bratislava V (Čunovo, Jarovce, Rusovce). Program bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Pre program je na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ERDF 37 168 218 EUR v bežných cenách.

Poskytnutá pomoc sa orientovala na:

- a) Podporu hospodárskej činnosti a trvalo udržateľného rozvoja cieľového územia

Cieľom programu bolo zvýšiť konkurencieschopnosť medzi malými a strednými podnikmi, zatriktívnenie oprávneného územia pre obyvateľov.

Riadiacim orgánom JPD 2 bolo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

2. Jednotný programový dokument Bratislava Cieľ 3

V rámci Jednotného programového dokumentu bola poskytovaná podpora na rozvoj

ľudských zdrojov a zlepšenie zamestnanosti na území Bratislavského samosprávneho kraja. Oprávnenou oblasťou pre podporu bolo celé územie Bratislavského samosprávneho kraja. Program bol spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu (ESF). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ESF 44 939 754 EUR v bežných cenách.

Priority programu boli zamerané na:

- a) Rozvoj aktívnej politiky trhu práce
- b) Rozvoj celoživotného vzdelávania a podporu výskumu a vývoja.

Cieľom programu bola podpora znevýhodnených občanov na trhu práce, ďalšie vzdelávanie zamestnaných občanov, rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja.

Riadiacim orgánom JPD 3 bolo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

4.2.3 Iniciatívy spoločenstiev 2004 – 2006

1. Interreg IIIA Maďarsko – SR - Ukrajina

Zmyslom Iniciatívy spoločenstva INTERREG III A SR – HU – UA bolo zlepšenie cezhraničnej spolupráce medzi susednými krajinami v oblasti rozvoja cezhraničných, ekonomických a sociálnych centier cez spoločné stratégie a projekty. Oprávneným územím pre čerpanie podpory v rámci INTERREG III A SR-HU-UA bolo územie Bratislavského, Trnavského, Nitrianskeho, Banskobystrického, Prešovského, Košického samosprávneho kraja, vybraných žúp v Maďarsku a Zakarpatská oblasť. Dokument bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ERDF 9 500 000 EUR v bežných cenách.

Priority dokumentu podporovali:

- a) Cezhraničnú sociálnu a ekonomickú spoluprácu
- b) Infraštruktúru v oblasti životného prostredia a dopravy.

Cieľom programu bolo posilniť úroveň hospodárskej a sociálnej integrácie oprávneného územia. Národným orgánom INTERREG III A SR – HU - UA bolo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Riadiacim orgánom programu bol Úrad vlády Maďarskej republiky

2. Interreg IIIA Rakúsko – SR

Zmyslom Iniciatívy spoločenstva INTERREG III A SR – AT bolo zlepšenie cezhraničnej spolupráce medzi susednými krajinami v oblasti rozvoja cezhraničných, ekonomických a sociálnych centier cez spoločné stratégie a projekty. Oprávneným územím pre čerpanie podpory v rámci INTERREG III A SR – AT bolo územie Bratislavského a Trnavského samosprávneho kraja a vybrané rakúske regióny. Dokument bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ERDF 9 500 000 EUR v bežných cenách.

Priority dokumentu podporovali:

- a) Hospodársku a cezhraničnú spoluprácu
- b) Prístupnosť
- c) Cezhraničné organizačné štruktúry a siete
- d) Ľudské zdroje
- e) Udržateľný územný a enviromentálny rozvoj

Cieľom programu bola pomoc pri príprave, riadení a vhodnom využití účinkov rozširovania Európskej únie na hospodárstvo, spoločnosť a charakter pohraničných regiónov. Zámerom programu bolo vytvorenie ekonomicky, spoločensky, environmentálne a duchovne integrovaného pohraničného regiónu. Národným orgánom INTERREG III A SR – AT bolo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Riadiacim orgánom programu bol Úrad spolkového kancelára Rakúska.

3. Interreg IIIA SR – ČR

Zmyslom Iniciatívy spoločenstva INTERREG III A SR – ČR bolo zlepšenie cezhraničnej spolupráce medzi susednými krajinami v oblasti rozvoja cezhraničných, ekonomických a sociálnych centier cez spoločné stratégie a projekty. Oprávneným územím pre čerpanie podpory v rámci INTERREG III A SR – ČR bolo územie Žilinského, Trenčianskeho, Trnavského samosprávneho kraja a vybraných krajov z českej strany. Dokument bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Pre

program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ERDF 4 667 299 EUR v bežných cenách.

Priority dokumentu podporovali:

- a) Sociálny a kultúrny rozvoj územia
- b) Rozvoj krajiny a turizmu.

Cieľom programu bolo podporiť ekonomický, sociálne a kultúrne integrovaný rozvoj prihraničného regiónu.

Riadiacim orgánom INTERREG III A SR – ČR bolo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

4. Interreg IIIA Poľsko – SR

Zmyslom Iniciatívy spoločenstva INTERREG III A SR – PL bolo zlepšenie cezhraničnej spolupráce medzi susednými krajinami v oblasti rozvoja cezhraničných, ekonomických a sociálnych centier cez spoločné stratégie a projekty. Oprávneným územím pre čerpanie podpory v rámci INTERREG III A SR – PL bolo územie Žilinského a Prešovského kraja a vybrané poľské regióny. Dokument bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Pre program je na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ERDF 9 500 000 EUR v bežných cenách.

Priority dokumentu podporovali:

- a) Rozvoj infraštruktúry
- b) Sociálno – ekonomický rozvoj
- c) Technická pomoc

Cieľom programu bol rozvoj infraštruktúry, otvorenie cezhraničnej oblasti pre širšiu spoluprácu, ochrana životného prostredia, podpora akcií zlepšujúcich situáciu na pracovnom trhu, podpora miestnej identity v prihraničných oblastiach, podpora kultúrnych podujatí.

Národným orgánom INTERREG III A SR – PL bolo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Riadiacim orgánom programu bolo Ministerstvo regionálneho rozvoja Poľskej republiky.

5. Interreg IIIB CADSES

Program Iniciatívy Spoločenstva (CIP) INTERREG III, zameranie B slúžil na posilnenie nadnárodnej spolupráce v oblasti priestorového rozvoja a koordináciu tohto rozvoja na území členských krajín EÚ, ako aj kandidátskych a ostatných krajín. V závislosti od geografického priestoru, v ktorom sa tento cieľ realizuje, bolo v rámci CIP INTERREG III B vyčlenených viacero programov.

Slovensko bolo zapojené do programu INTERREG III B CADSES, ktorý bol zameraný na transnacionálnu spoluprácu v stredoeurópskom, jadranskom, podunajskom a juhovýchodo európskom priestore.

Program bol spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Finančná čiastka, ktorá bola určená na program z ERDF v bežných cenách na roky 2004 – 2006 je 153 748 845 EUR. Pre Slovensko bola z tejto čiastky alokovaná suma 6 219 915 EUR v bežných cenách.

V CIP INTERREG III B CADSES (2000 – 2006) boli pre súčasné programové obdobie stanovené priority:

- a) Podpora trvalo udržateľného územného rozvoja a sociálnej a ekonomickej kohézie
- b) Efektívne a trvalo udržateľné dopravné systémy, prístup k informačnej spoločnosti
- c) Podpora a manažment rozvoja krajiny, prírodného a kultúrneho dedičstva
- d) Ochrana životného prostredia, manažment zdrojov a prevencia rizík.

Riadiacim orgánom CIP INTERREG IIIB CADSES bolo talianske Ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu.

Národným orgánom pre zameranie INTERREG III B na Slovensku bolo Ministerstvo životného prostredia SR.

6. Interreg IIIC

Iniciatíva INTERREG IIIC mála slúžiť na posilnenie kapacít a transfer know-how v rámci jednotlivých regiónov Európskej únie, ako aj regiónov za jej hranicami. Regiónom, ktoré nemajú spoločné hranice ponúkala možnosť vzájomnej spolupráce v rámci sieťových projektov, projektov individuálnej spolupráce alebo regionálnych rámcových projektov.

Oprávnenu oblast'ou pre podporu bola celá EÚ, vrátane ostrovných a okrajových vonkajších oblastí, kandidátske krajiny, tretie krajiny, Nórsko, Švajčiarsko, štáty na južnom pobreží Stredozemného mora.

Hlavným cieľom tejto iniciatívy bolo zlepšiť regionálny rozvoj, ekonomickú a sociálnu kohéziu v Európe prostredníctvom zvýšenej efektívnosti regionálnych politík, nástrojov a stratégií, ako aj napomôcť zaostávajúcim európskym regiónom. Iniciatíva INTERREG IIIC bola financovaná prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Celková alokácia finančných prostriedkov pre Slovensko bola 2 600 000 EUR, z čoho kofinancovanie z ERDF predstavuje 1 900 000 EUR.

V podmienkach Slovenskej republiky bolo Národným orgánom pre CIP INTERREG III C Ministerstvo hospodárstva SR.

Riadiacim orgánom bol Department of EU financovaný v Rakúsku.

7. Iniciatíva spoločenstiev EQUAL

Iniciatíva spoločenstva (IS) EQUAL bola zameraná na riešenie všetkých príčin diskriminácie a nerovnosti na trhu práce. Zmyslom Iniciatívy bolo doplnenie národných stratégií a politík zamestnanosti o inovatívne prístupy na trhu práce, výmenu skúseností medzi partnermi z rôznych krajín. Oprávnené aktivity v rámci IS EQUAL sa realizovali na území členských štátov a kandidátskych štátov EU. Iniciatíva bola spolufinancovaná z Európskeho sociálneho fondu (ESF). Pre program bolo na obdobie 2004 – 2006 vyčlenených z ESF 22 266 351 EUR v bežných cenách.

Priority programového dokumentu IS EQUAL boli zamerané na:

- a) Uľahčenie návratu na trh práce dlhodobo nezamestnaným
- b) Posilnenie mimovládnych organizácií
- c) Adaptabilitu zamestnancov vo vzťahu k informačným technológiám
- d) Znižovanie rozdielov medzi pohlaviami
- e) Podporenie žiadateľov o azyl

Cieľmi programového dokumentu bolo zníženie nezamestnanosti marginalizovaných skupín, zlepšenie podmienok znevýhodnených skupín pri hľadaní práce, tvorba prostredia stimulujúceho rozvoj ľudských zdrojov.

Riadiacim orgánom programového dokumentu IS EQUAL bolo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Pre obdobie 2000 - 2006, respektíve pre skrátené obdobie 2004 - 2006 platí pravidlo n+2, čo znamená, že vyčlenené prostriedky možno pre daný rok čerpať 24 mesiacov po jeho skončení a posledné prostriedky z tohto obdobia sa musia vyčerpať do konca roku 2008.

4.3 Čerpanie štrukturálnych fondov za roky 2004 - 2006

Tabuľka 1: Stav implementácie po odrátaní dekomitmentu ŠF podľa OP k 11. 02. 2008

Operačný program	Počet predložených projektov	Počet projektov v realizácii	Prostriedky čerpané zo zdrojov ŠF EÚ v SK	Spolufinancovanie zo ŠR v Sk	Reálne prostriedky zo ŠF a ŠR spolu v Sk
SOP Priemysel a služby	1 956	423	3 308 244 834	1 792 634 733	5 100 879 567
SOP Ľudské zdroje	3 484	941	6 170 574 146	1 757 366 116	7 927 940 261
SOP Poľnoh. a rozvoj vidieka	3 073	1 696	5 114 533 477	2 336 047 312	7 450 580 788
OP Základná infraštruktúra	3 375	1 095	9 731 237 480	3 073 136 339	12 804 373 819
JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 2	570	225	759 145 434	756 186 557	1 515 331 990
JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 3	1 124	483	512 026 553	501 302 208	1 013 328 760
INTERREG IIIA AUT-SR	358	199	149 293 217	98 295 773	247 588 990
INTERREG IIIA POL-SR	464	207	207 979 576	58 178 477	266 158 053
INTERREG IIIA SR-ČR	213	144	104 525 865	28 614 056	133 139 920
NP Program susedstva Madarsko-SR-Ukrajina	457	113	186 607 412	57 830 530	244 437 942
EQUAL	521	397	433 409 038	171 398 657	604 807 695
Celkom	15 595	5 923	26 677 577 031	10 630 990 758	37 308 567 789

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

Tabuľka 2: Stav implementácie po odrátaní dekomitmentu ŠF podľa OP 11. 02. 2008 v percentách

Operačný program	Percento prijatých projektov z celkového počtu projektov	Percento fin. prostriedkov čerpaných zo ŠF z celkových fin. prostriedkov	Percento fin. prostriedkov čerpaných zo ŠR z celkových fin. prostriedkov
SOP Priemysel a služby	21,6	64,86	35,14
SOP Ľudské zdroje	27,0	77,83	22,17
SOP Poľnoh. a rozvoj vidieka	55,19	68,65	31,35
OP Základná infraštruktúra	32,44	76,00	24,00
JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 2	39,47	50,10	49,90
JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 3	42,97	50,53	49,47
INTERREG IIIA AUT-SR	55,59	60,30	39,70
INTERREG IIIA POL-SR	44,61	78,14	21,86
INTERREG IIIA SR-ČR	67,61	78,51	21,49
NP Program susedstva Maďarsko-SR-Ukrajina	24,73	76,34	23,66
EQUAL	76,20	71,66	28,34
Celkom	37,98	71,51	28,49

Zdroj: Tabuľka 1, vlastné výpočty

V tabuľke 2 máme možnosť vidieť, že najviac prijatých projektov bolo v iniciatíve spoločenstiev EQUAL a to 76,20% z celkového počtu predložených projektov, na ďalšom mieste je INTERREG IIIA SR-ČR 67,61%. S veľkým percentom úspešnosti prijatia je aj INTERREG IIIA AUT-SR a to 55,59%. Nad polovičnú úspešnosť sa ešte dostal ako jediný zo sektorových operačných programov SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 55,19%. Ostatné sektorové operačné programy sa svojim percentom prijatia dostali hlboko pod celkový priemer operačných programov, ktorý predstavoval len 37,98%.

Štrukturálne fondy sa podieľali najväčším percentom na financovaní iniciatívy

spoločenstiev INTERREG IIIA SR-ČR a to 78,81% zo všetkých poskytnutých finančných prostriedkov. Veľmi veľké percento má aj INTERREG IIIA POL-SR 78,14%, SOP Ľudské zdroje 77,83% a NP Program susedstva Maďarsko-SR-Ukrajina 76,36%. Keďže tieto programy boli vysokým percentom úspešne financované zo štrukturálnych fondov, nebolo potrebné vynaloženie veľkých finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Ale práve naopak na JPD NUTS II - Bratislava Ciel' 3, JPD NUTS II – Bratislava Ciel' 2 a INTERREG IIIA AUT-SR bolo vynaložených dosť finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Percento tých prostriedkov najviac presahovalo celkový priemer vynaložených zdrojov zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, ktorý bol 28,49%.

Z týchto čísiel máme možnosť vidieť, že dopad štrukturálnych fondov na slovenskú ekonomiku je dosť značný, pretože množstvo finančných prostriedkov poskytnutých z týchto štrukturálnych fondov je veľké. Vďaka týmto finančným prostriedkom vznikajú nové cestné komunikácie, vylepšujú sa už existujúce cesty, čo umožňuje prílev zahraničných investorov a s tým spojený vznik nových pracovných príležitostí. Obnovujú sa prírodné zdroje, budujú sa kanalizácie, náučné chodníky čo má za následok zlepšovanie kvality života ľudí v obciach a v celej Slovenskej republike a zvyšovanie cestovného ruchu a s tým spojený prísun ďalších finančných prostriedkov od zahraničných turistov.

Tabuľka 3: Stav implementácie ŠF v jednotlivých VÚC k 11. 02. 2008 (bez TA, národných a nadregionálnych projektov)

VÚC	Počet predložených projektov	Počet projektov v realizácii	Prostriedky čerpané zo zdrojov ŠF EÚ v SK	Spolufinancovanie zo ŠR (bez VZ) v SK	Reálne prostriedky čerpané zo ŠF a ŠR v SK
Bratislavský kraj	1975	840	1 307 910 496	1 270 731 281	2 578 641 777
Banskobystrický kraj	2052	661	5 570 387 540	2 014 133 282	7 584 520 822
Žilinský kraj	1556	535	1 335 189 024	594 788 215	1 929 977 239
Košický kraj	1922	701	1 741 413 176	746 344 977	2 487 758 153
Prešovský kraj	2208	696	3 171 127 056	1 262 468 015	4 433 595 072
Nitriansky kraj	2008	715	2 531 833 884	1 034 939 385	3 566 773 270
Trenčiansky kraj	1205	373	1 163 578 802	503 232 596	1 666 811 399
Trnavský kraj	1393	536	2 301 289 322	892 924 375	3 194 213 698
Celkom	14 319	5 057	19 122 729 304	8 319 562 129	27 442 291 434

Zdroj: www.strukturalnefondy.sk

Tabuľka 4... Stav implementácie ŠF v jednotlivých VÚC k 11. 02. 2008 (bez TA, národných a nadregionálnych projektov) v percentách

VÚC	Percento prijatých projektov z celkového počtu projektov	Percento fin. prostriedkov čerpaných zo ŠF z celkových fin. prostriedkov	Percento fin. prostriedkov čerpaných zo ŠR z celkových fin. prostriedkov
Bratislavský kraj	42,53	50,73	49,27
Banskobystrický kraj	32,21	73,44	26,56
Žilinský kraj	34,38	69,18	30,82
Košický kraj	36,47	70,00	30,00
Prešovský kraj	31,52	71,52	28,48
Nitriansky kraj	35,61	70,98	29,02
Trenčiansky kraj	30,95	69,81	30,19
Trnavský kraj	38,48	72,05	27,95
Celkom	35,32	69,68	30,32

Zdroj: Tabuľka 3, vlastné výpočty

Tabuľka 4 nám zobrazuje percento prijatých projektov z celkového počtu a percentuálny pomer čerpaných finančných prostriedkov medzi štrukturálnymi fondmi a štátnym rozpočtom SR v rámci VÚC. Máme tu možnosť vidieť, že najväčšie percento prijatých projektov bolo v Bratislavskom kraji 42,53%, v Trnavskom kraji 38,48% a nad celkový priemer, ktorý bol 35,32% sa dostali Košický 36,47% a Nitriansky kraj 35,61%. V ostatných krajoch bol prijatý približne každý tretí predložený projekt.

Ak si ďalej pozrieme financovanie prijatých projektov, tak nám vyjde, že štrukturálne fondy mali najväčšie percento financovania v Banskobystrickom kraji 73,44%, Trnavskom kraji 72,05%, Prešovskom kraji 71,52% a Nitrianskom kraji 70,98%. Práve naopak najmenšie percento finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov dostal Bratislavský kraj a to konkrétne 50,73%, čo bolo hlboko pod priemer Slovenska 69,68%.

4.4 Národný strategický referenčný rámec SR 2007 – 2013

Súčasný programový obdobia 2007 – 2013 je pre Slovenskú republiku prvým programovým obdobím, v ktorom bude mať možnosť využívať zdroje z fondov Európskej únie počas celého jeho trvania, a to na základe dokumentu Národný strategický referenčný rámec. Tento strategický dokument bol vypracovaný v súlade s novými nariadeniami Európskej únie k štrukturálnym fondom a ku Kohéznejmu fondu a bol schválený vládou Slovenskej republiky uznesením č. 1005 zo 6. decembra 2006.

Slovenská republika oficiálne predložila Európskej komisii (ďalej len EK) Návrh Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 – 2013 (ďalej len NSRR) 21. decembra 2006 prostredníctvom elektronického systému riadenia fondov v Európskom spoločenstve SFC 2007. Týmto krokom sme sa pripojili k niekoľkým ďalším krajinám únie, ktoré tento dokument oficiálne predložili ešte v skoršom termíne (Rakúsko, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Maďarsko, Dánsko, Spojené kráľovstvo a Malta). Dňa 27. februára 2007 boli k NSRR v Bratislave otvorené oficiálne rokovania s Európskou komisiou, na ktorom EK požiadala prepracovať dokument podľa vznesených pripomienok uvedených v pozičnom dokumente. Operačné programy predkladajú Európskej komisii príslušné riadiace orgány takisto ako NSRR prostredníctvom elektronického systému SFC 2007. Všetky vládou SR schválené návrhy operačných programov boli po zapracovaní výsledkov ex ante hodnotenia a strategického environmentálneho hodnotenia oficiálne predložené v termíne do 6. marca 2007 v súlade so všeobecným nariadením EÚ. Pri oficiálnych i pracovných diskusiách so zástupcami EK sa zo strany EK vyskytli výhrady k opodstatnenosti samostatného Operačného programu Zdravotníctvo. Komisia vyjadrovala obavy z možných nedostatočných administratívnych kapacít a nedostatočnej skúsenosti z fungovania samostatného operačného programu na Ministerstve zdravotníctva SR, efektívnosti využitia prostriedkov vzhľadom na relatívne nízku finančnú alokáciu (250 mil. eur) vo vzťahu k potrebnej administratíve, ako aj z možných problémov pri koordinácii OPZ s inými príbuznými rezortnými programami (životné prostredie, vzdelávanie, informatizácia spoločnosti). Po ďalšej intenzívnej komunikácii s Generálnym riaditeľstvom pre regionálnu politiku a rokovaníach s komisárkou pre regionálnu politiku pani Danutou Hübnerovou EK akceptovala existenciu tohto operačného programu pod podmienkou zabezpečenia medzirezortnej koordinácie s ostatnými programami a vybudovania administratívnych kapacít na efektívne riadenie a implementáciu OPZ. Počet a zoznam operačných programov schválený uznesením vlády SR č. 1005 zo 6. decembra 2006 aj finančné alokácie na jednotlivé operačné programy zostávajú nezmenené. Pokiaľ ide o ďalší priebeh negociácií, v marci a máji 2007 sa uskutočnili v Bruseli pracovné stretnutia zástupcov MVRR SR so zástupcami EK k predloženým pripomienkam. V súvislosti s potrebou zapracovania pripomienok EK k NSRR, vyžadujúcich si zmeny v dokumente, ktoré je potrebné schváliť vládou SR, minister výstavby a regionálneho rozvoja SR predložil na rokovanie vlády 2. mája 2007 iniciatívny materiál Návrh úpravy Návrhu NSRR SR 2007 – 2013 v nadväznosti na pripomienky EK a rokovania s EK, ktorý vláda SR schválila uznesením č. 407 z 2. mája 2007. Predložený materiál reagoval na pripomienky EK týkajúce

sa Návrhu Operačného programu Životné prostredie, Návrhu Operačného programu Technická pomoc, Návrhu Operačného programu Informatizácia spoločnosti, horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity a tiež úpravu spôsobu výpočtu vyčlenenia finančných prostriedkov na technickú pomoc. Súčasťou tohto materiálu je aj dopracovaná príloha Inovatívne finančné nástroje. Uvedené zmeny boli zapracované v texte NSRR a operačných programov. Začiatkom júna 2007 bol EK neoficiálne zaslaný NSRR, prepracovaný podľa pripomienok uvedených v pozičnom dokumente EK. Dňa 15. júna 2007 dostalo MVRR SR neoficiálnu reakciu EK na túto verziu dokumentu. Následne sa uskutočnili pracovné stretnutia riadiacich orgánov so zástupcami EK. Cieľom týchto diskusií a intenzívnej komunikácie i spolupráce s EK bolo zabezpečiť taký obsah NSRR, aby ho EK predbežne (neoficiálne) odsúhlasila a aby mohol byť prepracovaný NSRR opätovne oficiálne predložený EK do konca júna. Tento cieľ sa nám podarilo splniť – po upravení dokumentu podľa pripomienok EK sme NSRR 29. júna 2007 znovu oficiálne predložili EK.

Dňa 7. augusta 2007 na tlačovej konferencii v Bratislave minister výstavby a regionálneho rozvoja spolu s riaditeľom riaditeľstva regionálnej politiky EK Josém Palmom Andrésom podpísaním memoranda deklarovali, že schválenie strategického dokumentu sa očakáva v najbližších dňoch, najneskôr do 17. augusta 2007. Práve v piatok 17. augusta 2007 minister výstavby a regionálneho rozvoja SR oznámil celej slovenskej verejnosti radostnú správu – Európska komisia oficiálne prijala Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013.

Schválením rámca sa pre Slovensko otvorila cesta k implementácii viac ako 11 miliárd eur, ktoré primárne poslúžia na zabezpečovanie znižovania regionálnych rozdielov. Týmto významným dňom sa odštartovala etapa ďalších aktivít, ktorými sa Slovensko bude malými krôčikmi k spomínaným miliardám približovať. V minulom roku prebiehalo schvaľovanie jednotlivých operačných programov EK. Tie boli jednotlivými riadiacimi orgánmi EK predkladané obdobne ako NSRR. Všetky operačné programy Slovenska boli EK oficiálne predložené v súlade s termínom stanoveným vo všeobecnom nariadení. Taktiež dňa 7. augusta 2007 José Palma Andrés počas svojej pracovnej návštevy v Bratislave informoval ministra výstavby a regionálneho rozvoja SR a širokú verejnosť, že v prípade štyroch operačných programov (OP Informatizácia spoločnosti, OP Doprava, Regionálny operačný program a OP Technická pomoc) sa podarilo dosiahnuť dohodu vo všetkých kľúčových otázkach. Schválenie týchto operačných programov sa očakávalo v priebehu septembra. Pokiaľ ide o

ostatné operačné programy, pri nich sa predpokladalo, že po zodpovedaní otvorených otázok a ich prepracovaní budú schválené v najbližších mesiacoch. V súčasnej dobe sú už všetky operačné programy schválené. Následne príslušný riadiaci orgán bude môcť vypracovať harmonogram výzev a zároveň pripravovať ďalšie dokumenty súvisiace so začatím čerpania prostriedkov z fondov EÚ, ako programového manuálu, príručky pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku, schém štátnej pomoci a iných. Okrem toho musí riadiaci orgán zriadiť monitorovací výbor a zvolať jeho zasadnutie, na ktorom budú okrem relevantných dokumentov schválené aj hodnotiace a výberové kritériá výberu projektov v rámci plánovaných výzev. Vyhlásenie výzev bude závisieť od špecifickosti opatrení a pripravenosti riadiacich orgánov, resp. sprostredkovateľských orgánov pod riadiacimi orgánmi. Predpokladá sa však, že prvé výzvy na predkladanie projektov by mali byť zverejnené už v tomto roku. Keď uvažíme, že na realizáciu projektov v rámci operačných programov definovaných v NSRR len z fondov EÚ bude v sedemročnom období 2007 až 2013 vyčlenených pre Slovensko približne 11,36 mld. eur, je zrejmé, že hovoríme o vysokých sumách, ktoré budú slúžiť v prospech regiónov a ich obyvateľov. Pre všetkých aktérov zapojených do ich implementácie, ku ktorým sa radí aj osem samosprávnych krajov, to bude určite veľká príležitosť, ale na druhej strane aj zodpovednosť.

Schválenie operačných programov Európskou komisiou, ako som už spomínal, je základným východiskom pre tvorbu ďalších nadväzujúcich riadiacich dokumentov (programové manuály, schémy štátnej pomoci, príručky pre žiadateľov), ktoré vychádzajú zo strategických dokumentov. Jednotlivé programové dokumenty a aktivity Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR odzrkadľujú doterajšie skúsenosti s čerpaním prostriedkov získané v programovacom období 2004 – 2006 a s uskutočňovaním regionálnej politiky v predchádzajúcich rokoch. Na inšpiráciu slúžili aj skúsenosti iných krajín (napr. Írsko, pobaltské krajiny), ktorým sa podarilo v posledných rokoch výrazne zvýšiť konkurencieschopnosť. Verím, že tieto poznatky sú pevným základom na úspešné a efektívne uskutočňovanie podpory regionálneho rozvoja na centrálnej, regionálnej, ako aj miestnej úrovni v nasledujúcich rokoch. Slovensko nastupuje na túto cestu s predsavzatím využiť tieto možnosti a zdroje čo najefektívnejšie a v prospech všetkých svojich občanov.

4.4.1 Zameranie a obsah Národného strategického referenčného rámca SR

V súčasnosti už prebieha proces prípravy SR na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ v programovom období 2007 až 2013. V súlade s novými nariadeniami EÚ k štrukturálnym fondom schválila vláda SR v spomínanom dátume 6. decembra 2006 návrh Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013 (NSRR SR), ktorý stanovuje národné priority na spolufinancovanie zo štrukturálnych fondov (ŠF) a z Kohézneho fondu (KF) v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva o kohézii, ktoré definujú rámec pre príspevky z fondov na európskej úrovni. NSRR SR zároveň predstavuje prepojenie medzi prioritami Spoločenstva na jednej strane a národnými a regionálnymi prioritami štátu na druhej strane.

Predmetom strategickej časti NSRR SR je predovšetkým stratégia na dosiahnutie cieľa Konvergencia a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a definovanie priorit SR na roky 2007 až 2013 ako nástrojov na dosiahnutie strategického cieľa NSRR SR: „Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.“

Operačná časť stanovuje a stručne opisuje operačné programy, ktorých prostredníctvom sa bude NSRR SR realizovať. Podľa nariadení môžu členské štáty predkladať NSRR Európskej komisii po schválení strategických usmernení Spoločenstva. Operačné programy mohli byť predložené spolu s NSRR SR alebo samostatne.

4.4.2 Priority NSRR SR podľa cieľov politiky súdržnosti EÚ

Politika súdržnosti, čiže kohézna politika EÚ, sa bude v programovom období 2007 – 2013 uskutočňovať prostredníctvom sústreďovania príspevkov z fondov na tri hlavné ciele: Konvergenciu, Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť a Európsku teritoriálnu spoluprácu. NSRR SR však neobsahuje cieľ Európska teritoriálna spolupráca.

4.4.2.1 Cieľ Konvergencia

V tomto ciele sa finančná podpora z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a Európskeho sociálneho fondu (ESF) prioritne sústreďujú na regióny, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa za tri posledné roky pred prijatím nových nariadení nedosiahne 75 % priemeru rozšírenej EÚ. V prípade SR je to jej celé územie s výnimkou Bratislavského kraja. Pri financovaní z KF cieľ Konvergencia pokryje členské štáty, ktorých HND za posledné tri roky pred prijatím nariadení nedosiahne 90 % priemeru EÚ a ktoré majú konvergenčný

program. Tieto kritériá SR spĺňa celým svojím územím.

Tabuľka 5: Sústava priorít NSRR v celi Konvergencia

Strategická priorita	Špecifická priorita	Fondy
1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	1.1 Regionálna infraštruktúra	ERDF
	1.2 Enviromentálna infraštruktúra a ochrana ŽP	ERDF + KF
	1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava	ERDF + KF
2. Vedomostná ekonomika	2.1 Informatizácia spoločnosti	ERDF
	2.2 Výskum a vývoj	ERDF
	2.3 Infraštruktúra vysokých škôl	ERDF
	2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	ERDF
3. Ľudské zdroje – zamestnanosť, sociálna inklúzia a vzdelávanie	3.1 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	ESF
	3.2 Podpora rastu zamestnanosti a sociálneho začleňovania (inklúzie)	ESF
	3.3 Modernizácia zdravotníctva	ERDF
4. Technická pomoc (horizontálna)		ERDF

Zdroj: Eurokompas č.4/2006

4.4.2.2 Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Na čerpanie podpory v celi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť sú oprávnené oblasti, ktoré nespádajú do cieľa Konvergencia – čo je v prípade SR Bratislavský kraj. Cieľ je zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a atraktivity regiónu Bratislavského kraja cestou predvídania hospodárskych a sociálnych zmien a podporenia inovácií, spoločnosti založenej na vedomostiach, podnikateľského ducha, ochrany životného prostredia a prevencie pred rizikami, podporu adaptability pracovníkov a podnikov a rozvoj trhov práce orientovaných na sociálne začleňovanie.

Tabuľka 6: Sústava priorít NSRR pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Strategická priorita	Špecifická priorita	Fondy
1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	1.1 Regionálna infraštruktúra	ERDF
	1.2 Enviromentálna infraštruktúra a ochrana ŽP	ERDF + KF

2. Vedomostná ekonomika	2.1 Informatizácia spoločnosti	ERDF
	2.2 Výskum a vývoj	ERDF
	2.3 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	ERDF
3. Ľudské zdroje – zamestnanosť, sociálna inklúzia a vzdelávanie	3.1 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	ESF
	3.2 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie	ESF

Zdroj: Eurokompas č.4/2006

4.4.2.3 Horizontálne priority

Na základe očakávaného pôsobenia príspevkov na rozvoj územia, ako aj jednotlivých odvetví ekonomických činností stratégia NSRR SR definuje štyri horizontálne priority: marginalizované rómske komunity, rovnosť príležitostí, trvalo udržateľný rozvoj a informačná spoločnosť. Tieto sú svojím charakterom a dosahmi prierezovými témami všetkých ostatných tematických aj územných priorít. Horizontálne priority budú na základe stratégie NSRR SR rešpektované pri každom projekte alebo skupine projektov bez ohľadu na podporovanú tému alebo územie.

Tabuľka 7: Horizontálne priority NSRR SR

Horizontálne priority	
A. Marginálne rómske komunity	C. Trvalo udržateľný rozvoj
B. Rovnosť príležitostí	D. Informačná spoločnosť

Zdroj. Eurokompas č. 4/2006

4.4.3 Financovanie NSRR SR

Tabuľka 8: Finančné alokácie pre SR zo ŠF a KF v rokoch 2007 – 2013 (v eurách)

Ciele kohéznej politiky EU	Fondy EÚ	Finančná dotácia pre SR na daný cieľ kohéznej politiky EÚ (v eurách)
1. Konvergencia	ŠF + KF	10 911 601 421
	ŠF	7 012 862 858
	KF	3 898 738 563
2. Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť	ŠF	449 018 529 (122 603 156 + transfer z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj 326 415 373)
3. Európska teritoriálna pomoc	ŠF	227 284 545
Spolu	ŠF + KF	11 587 904 495

Zdroj: Eurokompas č.4/2006

4.4.3.1 Finančné prostriedky v celi Konvergencia

Tabuľka 9: Finančné prostriedky na roky 2007 – 2013 pre jednotlivé operačné programy a priority v rámci cieľa Konvergencia (v eurách)

Operačný program	Špecifická priorita NSRR SR	Fond	Príspevok ES	
			ŠP	OP
Regionálny OP	Regionálna infraštruktúra	ERDF	1 445 000 000	1 445 000 000
Životné prostredie	Enviromentálna infraštruktúra	ERDF	230 756 935	1 800 000 000
	Ochrana ŽP	KF	1 569 243 065	
Doprava	Dopravná infraštruktúra	ERDF	877 409 097	3 206 904 595
	Verejná osobná doprava	KF	2 329 495 498	
Informatizácia spoločnosti	Informatizácia spoločnosti	ERDF	993 095 405	993 095 405
Výskum a vývoj	Výskum a vývoj	ERDF	883 000 000	883 000 000
	Infraštruktúra vysokých škôl	ERDF	200 000 000	
Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	Podpora konkurenciesch. podnikov a služieb najmä prostr. inovácií	ERDF	772 000 000	772 000 000
Zdravotníctvo	Modernizácia zdravotníctva	ERDF	250 000 000	250 000 000
Vzdelávanie	Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	ESF	600 000 000	600 000 000
Zamestnanosť a soc. inklúzia	Podpora rastu zamestnanosti a soc. inklúzie	ESF	864 000 000	864 000 000
Technická pomoc		ERDF	97 601 421	97 601 421
Všetky fondy v NSRR pre cieľ Konvergencia spolu			10 911 601 421	10 911 601 421
ERDF spolu			5 548 862 858	5 548 862 585
KF spolu			3 898 738 563	3 898 738 563
ESF spolu			1 464 000 000	1 464 000 000

Zdroj: Eurokompas č.4/2006

SR plánuje tri operačné programy spoločne pre cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (Výskum a vývoj, Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Vzdelávanie), preto celkovú finančnú dotáciu pre tieto programy predstavuje súčet príslušných súm v stĺpci OP.

4.4.3.2 Finančné prostriedky v celi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Tabuľka 10: Finančné prostriedky na roky 2007 – 2013 pre jednotlivé operačné programy a priority v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (v eurách)

Operačné programy	Priority	Fond	Príspevok ES	
			ŠP	OP
Bratislavský kraj	Infraštruktúra	ERDF	87 000 000	87 000 000
	Inovácie a informatizácia	ERDF		
Výskum a vývoj	Výskum a vývoj	ERDF	326 415 373	326 414 373
Vzdelávanie	Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	ESF	17 801 578	17 801 578
Zamestnanosť a sociálna inklúzia	Podpora rastu zamestnanosti a soc. inklúzie	ESF	17 801 578	17 801 578
Fondy v NSRR SR pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť spolu			449 018 529	449 018 529
ERDF spolu			413 415 373	414 415 373
ESF spolu			35 603 156	35 603 156

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5 Operačné programy 2007 - 2013

Priority NSRR SR sa realizujú prostredníctvom 11 operačných programov v jednotlivých cieľoch kohéznej politiky EÚ:

1. 6 operačných programov v celi Konvergencia a z toho:

- 4 operačné programy spolufinancované z ERDF pokrývajúce Slovensko okrem Bratislavského kraja (Regionálny operačný program, Informatizácia spoločnosti, Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Zdravotníctvo),
- 2 operačné programy spolufinancované z ERDF a KF pokrývajúce Slovensko vrátane Bratislavského kraja (OP Doprava a OP Životné prostredie);

2. 3 operačné programy spoločné pre obidva ciele – cieľ Konvergencia aj cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, t. j. pokrývajúce celé Slovensko vrátane Bratislavského kraja – jeden spolufinancovaný z ERDF (Výskum a vývoj) a dva z ESF (Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Vzdelávanie);

3. 1 operačný program (Technická pomoc) v celi Konvergencia, pokrývajúci horizontálne aktivity, za ktoré je zodpovedný Centrálny koordinačný orgán pre NSRR SR (príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanosť, posilňovanie administratívnych

kapacít); aktivity finančného riadenia, ktoré zabezpečuje certifikačný orgán a aktivity súvisiace s overovaním riadiacich a kontrolných systémov, vydávaním vyhlásení o ukončení pomoci a kontrolou vzorkových operácií, ktoré zabezpečuje orgán auditu. Dodatkovo bude v každom operačnom programe vyčlenená finančná dotácia na technickú pomoc vzťahujúcu sa na špecifické aktivity príslušného riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom;

4. 1 operačný program spolufinancovaný z ERDF v **cieľi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** pre Bratislavský kraj.

4.5.1 Štruktúra operačných programov

4.5.1.1 Regionálny operačný program

Hlavným cieľom Regionálneho operačného programu (ROP) je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch. Napĺňanie uvedeného cieľa bude prispievať k dosahovaniu cieľa strategickej priority Infraštruktúra a regionálna dostupnosť, ktorým je „zvýšenie vybavenosti regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich služieb“. Operačný program sa prostredníctvom zamerania svojich prioritných osí dopĺňa s OP Doprava, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ako sa uvádza pri opise jednotlivých prioritných osí. Prostredníctvom budovania kvalitnej a dostupnej občianskej infraštruktúry a v spolupôsobení s príspevkami v rámci ostatných relevantných operačných programov pomôže ROP dosahovať ciele Národného programu reforiem v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a informačnej spoločnosti. Hoci operačný program nie je priamo zameraný na podporu podnikateľskej sféry, svojím zameraním prispeje k stimulácii vnútorných zdrojov regiónov na rozvoj nadväzujúcich podnikateľských aktivít (malé a stredné podniky) a zároveň zvýši atraktivitu regiónov pre zahraničné investície, čím prispeje k napĺňaniu priorít Národného programu reforiem v oblasti podnikateľského prostredia.

Riadiacim orgánom ROP je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.€

Tabuľka 11: Regionálny operačný program

Prioritne osi programu	Opatrenia	Fond
1. Rozvoj zariadení občianskej infraštruktúry	1.1 Infraštruktúra vzdelávania	ERDF
	1.2 Infraštruktúra sociálnych služieb a sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately	

	1.3 Infraštruktúra pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni	
	1.4 Revitalizácia a hospodárske využitie pamiatkových objektov v území	
	1.5 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb	
2. Posilnenie vybavenosti územia	2.1 Regionálne komunikácie zaisťujúce dopravnú obslužnosť regiónu	ERDF
	2.2 Regenerácia sídiel	
	2.3 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu	
3. Technická pomoc		ERDF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.2 Operačný program Životné prostredie

Operačný program je zameraný na „zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a na posilnenie environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja“. Globálny cieľ programu prispieva k napĺňaniu cieľa strategickej priority Infraštruktúra a regionálna dostupnosť, ktorým je „zvýšenie vybavenosti regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb“.

Aktivity v rámci prioritných osí operačného programu sa dopĺňajú s niektorými aktivitami, ktoré budú podporované v ROP a OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Program prispeje k dobudovaniu priaznivého podnikateľského prostredia, ktoré je základným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu každej trhovej ekonomiky a jednou z hlavných priorit Národného programu reforiem (oblasť obnoviteľných zdrojov energie). OP Životné prostredie zároveň prispieva k tomu, aby sa hospodársky a sociálny rozvoj uskutočňoval spôsobom umožňujúcim zachovanie kvality životného prostredia pre budúce generácie, a mal tak trvalo udržateľný charakter.

Riadiacim orgánom OP Životné prostredie je Ministerstvo životného prostredia SR.

Tabuľka 12: OP Životné prostredie

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fondy
1. Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd	1.1 Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou	KF
	1.2 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	
	1.3 Sledovanie a hodnotenie stavu povrchových vôd a podzemných vôd	
2. Ochrana pred povodňami	2.1 Opatrenia na ochranu pred povodňami	KF

	2.2 Vybudovanie povodňového varovného a predpovedného systému	
3. Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	3.1 Ochrana ovzdušia	KF
	3.2 Ochrana ozónovej vrstvy Zeme	
	3.3 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien, vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	
4. Odpadové hospodárstvo	4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu	KF
	4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov	
	4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre ŽP	
	4.4 Riešenie problematiky enviromentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania	
	4.5 Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov	
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	5.1 Programy starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programy záchrany pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy vrátane monitoringu druhov a biotopov	KF
	5.2 Infraštruktúra ochrany prírody a krajiny	
	5.3 Informačné a propagačné aktivity	
6. Technická pomoc		ERDF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.3 Operačný program Doprava

Cieľom operačného programu je podpora trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja verejnej železničnej osobnej dopravy. Realizáciou tohto cieľa sa prispeje k zlepšeniu dostupnosti SR, jednotlivých regiónov a ich vzájomného prepojenia, a v synergii s cieľmi ostatných operačných programov aj k znižovaniu regionálnych disparít a k podpore rozvoja ekonomických aktivít a zvyšovaniu konkurencieschopnosti SR. V tomto kontexte sa OP Doprava primárne zameriava na výstavbu a modernizáciu dopravnej infraštruktúry SR a jej integráciu do európskeho dopravného systému a zabezpečí prepojenie hlavných sídelných útvarov s cieľom odstraňovať regionálne disparity v menej rozvinutých regiónoch SR pri zachovaní princípu trvalo udržateľnej mobility. Paralelne tiež predstavuje prostriedok na postupné odstraňovanie neuspokojivých parametrov dopravnej infraštruktúry v regiónoch a naliehavých otázok bezpečnosti, spoľahlivosti a kvality dopravy. Svojím zameraním sa operačný program v oblasti budovania a modernizácie cestnej infraštruktúry dopĺňa s prioritnou osou posilnenie vybavenosti územia v Regionálnom operačnom programe, v ktorej rámci bude podporovaná oblasť ciest 2. až 3.

triedy, čo vytvára predpoklady na synergický efekt v rámci rozvoja cestnej siete. Hoci operačný program nie je priamo určený na podporu podnikateľskej sféry, svojím zameraním prispeje k stimulácii vnútorných zdrojov regiónov na rozvoj nadväzujúcich podnikateľských aktivít (malé a stredné podniky) a zároveň zvýši atraktivitu regiónov pre zahraničné investície, čím prispeje k napĺňaniu priorít Národného programu reforiem v oblasti podnikateľského prostredia.

Riadiacim orgánom OP Doprava je Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR.

Tabuľka 13: OP Doprava

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1. Železničná infraštruktúra	1.1 Modernizácia a rozvoj železničných tratí	KF
2. Cestná infraštruktúra	1.2 Rozvoj diaľnic	KF
3. Infraštruktúra intermodálnej prepravy	3.1 Rozvoj siete základných verejných terminálov intermodálnej prepravy	KF
4. Cestná infraštruktúra	4.1 Modernizácia a rozvoj rýchlostných ciest	ERDF
	4.2 Modernizácia a rozvoj ciest 1. triedy	
5. Železničná verejná osobná doprava	5.1 Rozvoj železničnej verejnej osobnej dopravy	ERDF
6. Technická pomoc		ERDF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.4 Operačný program Informatizácia spoločnosti

Globálnym cieľom operačného programu je „vytvorenie inkluzívnej informačnej spoločnosti ako prostriedku na rozvoj vysoko výkonnej vedomostnej ekonomiky“, čím sa prispeje k dosahovaniu cieľa strategickej priority Vedomostná ekonomika, ktorým je „rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb“.

Finančné prostriedky poskytnuté na modernizáciu verejnej správy prostredníctvom informačných a komunikačných technológií budú koncentrované plošne do všetkých organizácií verejnej správy a budú poskytovať priame výstupy vo forme podporených služieb používateľom na celom území SR. Ak má byť dosiahnutá funkčnosť rozvoja eGovernmentu a maximálna efektívnosť a účinnosť ŠF v tejto oblasti, musia byť intervencie implementované v celej organizačnej štruktúre verejnej správy bez ohľadu na to, v ktorých lokalitách sa tieto inštitúcie nachádzajú, alebo aké funkcie plnia. V opačnom prípade by bol rozvoj

eGovernmentu nefunkčný a SR by v dohľadnom horizonte nedosiahla úroveň informatizácie porovnateľnú s vyspelými krajinami EÚ.

Riadiacim orgánom OP Informatizácia spoločnosti je Úrad vlády SR.

Tabuľka č 14: OP Informatizácia spoločnosti

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fondy
1. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb	1.1 Elektronizácia verejnej správy na centrálnej úrovni	ERDF
	1.2 Elektronizácia verejnej správy na regionálnej a miestnej úrovni	
2. Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry	2.1 Zlepšenie systémov získavania, spracovania, ochrany a sprístupňovania obsahu pamäťových a fondových inštitúcií	ERDF
	2.2 Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát	
3. Zvyšovanie prístupnosti k širokopásmovému internetu	3.1 Rozvoj infraštruktúry širokopásmového prístupu	ERDF
	3.2 Stimulovanie dopytu po širokopásmovom pripojení	
4. Technická pomoc		ERDF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.5 Operačný program Výskum a vývoj

Hlavným zameraním operačného programu je „modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách“.

Kvalita a úroveň poskytovania vzdelávania na vysokých školách ako základný predpoklad na ďalší rozvoj výskumu a vývoja súvisí aj so stavom budov a zariadení, v ktorých výchovno-vzdelávací proces prebieha. Kvalita a dostupnosť vzdelávania je dlhodobo poznačená nedostatkom investícií do technického a vnútorného vybavenia škôl. Dôsledkom je neuspokojivý technický stav veľkého počtu budov, morálna a fyzická zastaranosť technických

zariadení, vysoké prevádzkové náklady a nedostatok moderných technológií využívaných vo vyučovacom procese na vysokých školách. V rámci cieľa Konvergencia operačný program reflektuje na zlý technický stav hmotnej infraštruktúry vysokých škôl, zlý technický stav objektov a ich vnútorného vybavenia so zámerom zvýšiť štandard technologického zabezpečenia vyučovania. Prioritné osi OP Výskum a vývoj sú úzko späté predovšetkým s prioritnými osami v rámci OP Vzdelávanie, ako aj OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

Riadiacim orgánom OP Výskum a vývoj je Ministerstvo školstva SR.

Tabuľka 15: OP Výskum a vývoj

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fondy
1. Výskum a vývoj	1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja	ERDF
	1.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce	
	1.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe	
2. Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji	2.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji	ERDF
	2.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu v Bratislavskom kraji	
	2.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe v Bratislavskom kraji	
3. Infraštruktúra vysokých škôl	3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu	ERDF
4. Technická pomoc		ERDF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.6 Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Globálnym cieľom tohto operačného programu je zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Prioritné osi operačného programu sa dopĺňajú s niektorými oblasťami podporovanými v rámci programov Regionálny operačný program, Výskum a vývoj, Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Vzdelávanie. Operačný program predstavuje jeden z hlavných realizačných nástrojov na dosiahnutie priorít Národného programu reforiem v oblasti inovácií a priamo prispieva aj k uskutočneniu jeho priorít v oblasti podnikateľského prostredia.

Riadiacim orgánom operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast je Ministerstvo hospodárstva SR.

Tabuľka 16: OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fondy
1. Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	1.1 Inovácie a technické transfery	ERDF
	1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	
	1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	
	1.4 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	
	1.5 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	
2. Technická pomoc		ERDF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.7 Operačný program Zdravotníctvo

Zlepšenie podmienok ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva ako pracovnej sily prostredníctvom zvyšovania kvality, dostupnosti, efektívnosti zdravotnej starostlivosti a podpory zdravia sú priority OP Zdravotníctvo. Operačný program je v príslušných oblastiach prepojený s OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ako sa uvádza pri opise jednotlivých prioritných osí. Prostredníctvom zlepšovania zdravotného stavu populácie, a tým zvyšovania pracovnej sily na pracovnom trhu bude OP Zdravotníctvo prispievať k realizácii priorít Národného programu reforiem predovšetkým v oblasti zamestnanosti

Riadiacim orgánom OP Zdravotníctvo je Ministerstvo zdravotníctva SR

Tabuľka 17: OP Zdravotníctvo

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fondy
1. Modernizácia zdravotníckeho systému	1.1 Reštrukturalizácia systému zdravotníckej starostlivosti	ERDF
	1.2 Budovanie a rozvoj inštitúcií realizujúcich vzdelávanie v oblasti zdravotníctva	
2. Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám	2.1 Budovanie a rozvoj inštitúcií zaoberajúcich sa podporou zdravia, prevenciou ochorení a verejným zdravotníctvom	ERDF
	2.2 Realizácia programov podpory zdravia a prevencie ochorení vrátane špecifických nástrojov pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva	
3. Technická pomoc		ERDF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.8 Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Cieľom operačného programu je rast zamestnanosti, sociálnej inklúzie (začleňovania) a budovanie kapacít. Vzhľadom na nízku flexibilitu a efektívnosť zamestnancov v rôznych oblastiach verejnej správy, ako aj potrebu skvalitniť tvorbu politík, budú v operačnom programe podporované aktivity smerujúce ku skvalitneniu ľudského kapitálu a aktivity orientované na kvalitnú tvorbu politík. Prostredníctvom zamerania svojich prioritných osí je operačný program previazaný s aktivitami Regionálneho operačného programu, OP Vzdelávanie, OP Výskum a vývoj a OP Zdravotníctvo, ako sa uvádza pri opise jednotlivých prioritných osí. Operačný program implementuje aktivity, ktorých prostredníctvom sú plnené úlohy v oblasti politiky zamestnanosti vyplývajúce z Národného programu reforiem. Prostredníctvom svojich dvoch prioritných osí koncentruje príspevky na dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti, zníženie dlhodobej nezamestnanosti, vyrovnávanie sa s demografickými zmenami a v neposlednom rade na sociálnu inklúziu. Príspevky v uvedených oblastiach smerujú k naštartovaniu, resp. posilneniu procesov, ktoré zabezpečia konkurencieschopnosť Slovenskej republiky v európskom i globálnom rámci.

Riadiacim orgánom operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Tabuľka 18: OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fondy
1. Podpora rastu zamestnanosti	1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti	ESF
	1.2 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti	
	1.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	
	1.4 Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja Podnikania	
2. Podpora sociálnej inklúzie	2.1 Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb, opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity	
	2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske skupiny	
3. Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie v Bratislavskom kraji	3.1 Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenia zamestnateľnosti a zosúladenie pracovného a rodinného života v Bratislavskom kraji	ESF
	3.2 Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce v Bratislavskom kraji	
	3.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	
	3.4 Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenie zamestnanosti pre vedomostnú spoločnosť	
4. Technická pomoc		ESF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.9 Operačný program Vzdelávanie

Zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti je globálnym cieľom OP Vzdelávanie. Operačný program bude prostredníctvom príspevkov zo zdrojov ESF financovať formovanie a podporu ľudského kapitálu smerom k nadobudnutiu základných

zručností a kľúčových kompetencií potrebných vo vedomostnej ekonomike a pre pracovný trh. OP Vzdelávanie pokrýva všetky stupne vzdelávacieho systému – základné, stredné, vysoké a ďalšie vzdelávanie. Všetky stupne vzdelávacieho systému je potrebné prepojiť s potrebami pracovného trhu a výzvami vedomostnej spoločnosti. Modernizácia a podpora výchovy a vzdelávania na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému je nevyhnutnou súčasťou vytvárania vedomostnej spoločnosti v SR. Príspevky v tejto oblasti smerujú k naštartovaniu, resp. posilneniu procesov, ktoré zabezpečia konkurencieschopnosť Slovenskej republiky v európskom i globálnom rámci, ako aj všestranný rozvoj vzdelania, kreativity, zručnosti a slobody osobnosti každého občana.

Riadiacim orgánom operačného programu Vzdelávanie je Ministerstvo školstva SR.

Tabuľka 19: OP Vzdelávanie

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fondy
1. Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy	1.1 Premena tradičnej školy na modernú	ESF
	1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti	
2. Celoživotné vzdelávanie ako základný princíp vedomostnej spoločnosti	2.1 Podpora celoživotného vzdelávania	ESF
	2.2 Podpora celoživotného vzdelávania v zdravotníctve	
3. Podpora vzdelávania osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami	3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít	ESF
	3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami	
4. Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj	ESF
	4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania	
5. Technická pomoc		ESF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.5.1.10 Operačný program Bratislavský kraj

Prioritou operačného programu je všestranný rozvoj územia v záujme zvýšenia kvality života obyvateľov Bratislavského kraja v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Bratislava je administratívnym centrom Slovenska. Verejné služby poskytované štátnymi a ostatnými verejnými inštitúciami v regióne sú málo efektívne a pre občana málo kvalitné alebo neprístupné. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality verejných služieb cestou informatizácie a vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie Bratislavského kraja nízka. Prostredníctvom zamerania svojich prioritných osí je operačný program previazaný s aktivitami v rámci Regionálneho operačného programu, OP Životné prostredie, OP Vzdelávanie, OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, OP Výskum a vývoj, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Doprava. Operačný program prispieva vo veľkej miere k napĺňaniu priorít Národného programu reforiem, predovšetkým v oblasti inovácií a informačnej spoločnosti. Prostredníctvom podpory školskej infraštruktúry taktiež podporuje ciele Národného programu reforiem v oblasti vzdelávania.

Riadiacim orgánom OP Bratislavský kraj je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Tabuľka 20: OP Bratislavský kraj

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fondy
1. Infraštruktúra	1.1 Obnova a rozvoj školskej infraštruktúry	ERDF
	1.2 Podpora investícií do ochrany ŽP	
	1.3 Modernizácia a rozvoj ciest 2. a 3. triedy	
	1.4 Regenerácia sídiel	
2. Inovácie a informatizácia	2.1 Inovácie	ERDF
	2.2 Informatizácia spoločnosti	
3. Technická pomoc		ERDF

Zdroj: Eurokompas č. 4/2006

4.6 Zoznam výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok k 31. 3. 2008

Operačný program Životné prostredie:

Prioritná os 1: Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd

- 1.3 Zabezpečenie primeraného sledovania a hodnotenia stavu povrchových vôd a podzemných vôd

Prioritná os 2: Ochrana pred povodňami

- 2.1 Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami

Prioritná os 3: Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy

- 3.1 Ochrana ovzdušia

Prioritná os 4: Odpadové hospodárstvo (verejný sektor)

- 4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie
- 4.4 Riešenie problematiky enviromentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania
- 4.5 Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov

Prioritná os 5: Ochrana a regenerácia prírodného prostredia

- 5.1 Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov a druhov prostredníctvom vypracovania a realizácie programov starostlivosti o chránené územia vrátane územia NATURA 2000 a programov záchrany pre kriticky ohrozené druhy rastlín, živočíchov a území vrátane realizácie monitoringu druhov a biotopov
- 5.2 Zlepšenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny prostredníctvom budovania a rozvoja zariadení ochrany prírody a krajiny vrátane zavedenia monitorovacích systémov za účelom plnenia národných a medzinárodných záväzkov
- 5.3 Zlepšenie informovanosti enviromentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia:

Prioritná os 2: Podpora sociálnej inklúzie

- 2.1 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
- 2.2 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na

marginalizované rómske komunity

Regionálny operačný program:

Prioritná os 1: Rozvoj zariadení občianskej infraštruktúry

- 1.1 Infraštruktúra vzdelávania

Operačný program Výskum a vývoj:

Prioritná os 3: Infraštruktúra vysokých škôl

- 3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu

Operačný program vzdelávanie:

Prioritná os 1: Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy

- 1.1 Premena tradičnej školy na modernú

Prioritná os 4: Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj

- 4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj

Operačný program konkurencieschopnosť a hospodársky rast:

Prioritná os 1: Inovácie a rast konkurencieschopnosti

- 1.1 Inovácia a technologické transfery

Prioritná os 2: Energetika

- 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike

Operačný program Bratislavský kraj:

Prioritná os 1: Infraštruktúra

- 1.1 Regenerácia sídiel
- 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava

5 ZÁVER A NÁVRH NA VYUŽITIE POZNATKOV

Slovenská republika sa po vstupe do Európskej únie zapojila do čerpania nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu a tak začala používať nástroje vytvorené Európskou úniou, ktoré majú napomáhať k vyrovnaní sociálnych a hospodárskych rozdielov medzi jednotlivými regiónmi. Keďže ekonomická rozvinutosť regiónov je na rôznych úrovniach a Európska únia nemohla tieto rozdiely prehliadať, už len kvôli tomu, aby sa tieto rozdiely nemohli viacej prehĺbovať, zvolila si cestu politiky solidarity. Medzi nástroje tejto politiky patria už spomínané štrukturálne fondy: Európsky sociálny fond (ESF), Európsky fond pre regionálny rozvoj (ERDF) a Kohézny fond.

Štrukturálne fondy sa zameriavajú na tri prioritné ciele podpory. Prvý je konvergencia, druhý regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a tretí európska územná spolupráca.

Hlavným predpokladom pre naštartovanie procesov čerpania štrukturálnych fondov bolo schválenie Národného strategického referenčného rámca dňa 17. augusta 2007 a Strategického referenčného plánu, ktorého súčasťou sú aj jednotlivé operačné programy. Až po tomto dni sa mohli vyhlásiť výzvy na čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov. Získavanie týchto prostriedkov z fondov je zdĺhavé a trvá vyše jedného roka od predloženia žiadosti o nenávratný finančný príspevok.

Príspevky zo štrukturálnych fondov (ŠF) a Kohézneho fondu (KF) v programovom období 2004 - 2006 prispeli k dynamike rastu HDP v rozsahu nepresahujúcom 0,1%, tak výrazne vyšší objem finančných prostriedkov z fondov nového programového obdobia a dobiehanie platieb zo súčasného programového obdobia môže prispieť k ekonomickému rastu až o 2%. Je možné uviesť aj niektoré mimoekonomické dopady vstupu do EÚ a následné čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov. Ide hlavne o tie, u ktorých sa predpokladá ich následný vplyv na ekonomické procesy. Základným priaznivým mimoekonomickým aspektom čerpania finančných prostriedkov je zvýšenie bezpečnosti a dôveryhodnosti krajiny. Ďalšími dopadmi je ľahšie vytváranie podmienok pre zlepšovanie infraštruktúry a životného prostredia. Ekonomický priestor Slovenska je svojou veľkosťou a kapacitnými možnosťami značne obmedzený. Dôvodom sú nielen malý počet obyvateľov čiže spotrebiteľov a výrobcov, ale aj nedostatočná kúpyschopnosť obyvateľov a pomerne nízka podnikateľská aktivita jednotlivcov. Okrem priameho impulzu, súvisiaceho so vstupom do EÚ, má na celkové ekonomické prostredie významný vplyv aj tlak západoeurópskej konkurencie, ku ktorému čiastočne dochádzalo aj pred vstupom do EÚ. Prostredníctvom

štrukturálnych fondov majú slovenskí výrobcovia príležitosť zlepšiť svoju produkciu a kvalitu výrobkov, čím sa majú možnosť stať konkurencieschopnými západným výrobcom. Tak aj preto je treba venovať veľkú pozornosť prekladaným výzvam a v čo najkvalitnejšej forme vypracovávať projekty, aby finančné prostriedky poskytované zo štrukturálnych fondov boli čo najväčšie. Aj vďaka tomuto má Slovenská republika východisko priblížiť sa a konkurovať vyspelejším regiónom Európy.

6 POUŽITÁ LITERATÚRA

- BABITZ, M. – HAVRAN, R.:** Štrukturálne fondy EÚ na Slovensku a možnosti ich transparentnejšieho využívania, Bratislava: Adin, s.r.o. 2005, s. 9-10, ISBN 80-89244-00-9
- BALKO, L. a i.:** Štrukturálne fondy Európskej únie v slovenskej právnej reflexii, Bratislava: Epos 2004, s. 210-351, ISBN 80-8057-586-X
- BARNIER, M.:** Regionálna politika Európskej únie, Vydavateľ: Delegácia Európskej komisie v SR 2002, s. 35, ISBN 80-89102-01-8
- BELAJOVÁ, A.:** Regionálna ekonomika. Predvstupová stratégia a predvstupová pomoc EÚ, SPU v Nitre, 2002, doplňujúce materiály
- BELICA, M.:** Podnikové financie. Nitra: SPU, 2002, s. 156, ISBN 80-8069-006-5
- BIELIK, P. – HRON, J. – OKENKA, I. – PODOLÁK, A. – SVATOŠ, M. – TVRDOŇ, J.:** Ekonomika poľnohospodárstva a EÚ. II. Prepracované vydanie SPU Nitra a ČZU Praha, 1999, s. 262, ISBN 80-7137-616-7
- BOKOROVÁ, M. – KOBIDOVÁ, T.:** Najväčšie rozšírenie Európskej únie. Nitra: ÚVTIP, Informačné stredisko pre Európsku úniu, marec 2004, s. 2-3
- BRACJUN, A.:** Hospodárska politika Európskej únie, 1. vydanie Bratislava: Ekonóm. 2005, s. 198. ISBN 80-2235-1978-2
- DAŇKO, J. – DAŇOVÁ, M.:** Usporiadanie pozemkového vlastníctva – Dôležitá úloha pri vstupe do EÚ, In. Medzinárodné vedecké dni 2004 „Európska integrácia – výzva pre Slovensko.“ Nitra, SPU, 2004, s. 48, ISBN 80-8069-355-2
- DRAHOŠOVÁ, A. – FÁBEROVÁ, I. – GAZDOVÁ, L.:** Prechod od predvstupovej pomoci k štrukturálnym fondom: Druhé doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: Grafis s.r.o., 2004, s. 25, ISBN 80-89180-00-0
- DRAHOŠOVÁ, A. - FÁBEROVÁ, I. – GAZDOVÁ, L.:** Slovensko od predvstupovej pomoci k štrukturálnym fondom. Bratislava: Merkury, s. r. o., 2003, s. 13-20, ISBN 80-89143-00-8
- JANIČEK, L. – DRDLA, M. – RAIS, K.:** Evropská únie, instituce, ekonomická bezpečnostní a sociální politika. Vydavatelství a nakladatelství Computer Press. Praha 2002, s. 264, ISBN 80-7226-819-8
- KOŠČO, T. – SZOVICS, P. – TÓTH, M.:** Finančné nástroje v slovenskom poľnohospodárstve s aspektom na úverovú politiku v prístupovom období. In. Zborník z konferencie Firma a konkurenčné prostredie. Brno. 10. 3. 2004, s. 65, ISBN 80-7302-080-7

- LIČKO, T.:** Kontrola v spoločnosti. Bratislava: IRIS, 2003, s. 118, ISBN 80-89018-009
- LOMBARDINI, V.:** Európska únia: vznik, vývoj, súčasnosť. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2001, s. 45, ISBN 80-85756-49-8
- MALACH, A. a i.:** Jak podnikat po vstupe do EU, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005, s. 528, ISBN 80-247-0906-6
- MELIŠEK, F.:** Štrukturálna politika a štrukturálne zmeny v ekonomike, 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2005. s. 204, ISBN 80-225-1982-0
- MP SR:** Európsky poľnohospodársky usmerňovací garančný fond (EAGGF). Bratislava: MP SR, informačný leták kofinancovaný EÚ, s. 2-3
- MP SR:** Aktualizácia dosahov vstupu SR do EÚ so zameraním na výhľad slovenského trhu hlavných poľnohospodárskych komodít. Bratislava: MP SR, január 2004, s. 8
- NOVÁČKOVÁ, D.:** Základy európskeho práva a vnútorný trh Európskej únie. Bratislava: Eurounion, s. r. o., 2004, s. 26, ISBN 80-88984-58-0
- OKÁLI, I. a kol.:** Hospodárska politika Európskej únie a Slovenska v EÚ, Bratislava: Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky Slovenskej akadémie vied, 2004, 1. vydanie. s. 138, ISBN 80-7144-140-6
- PHARE, ISPA, SAPARD:** Od nástrojov predvstupovej pomoci po štrukturálne fondy EÚ v SR, s. 6, ISBN 80-89102-06-9
- REICHBAUER, O.:** Európska únia pre každého. Bratislava: Eurolitera, 2004, s. 73, ISBN 80-968520-8-6
- RUDOLF, J.:** Čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov. In. Eurospravodajca, 2004, č. 1, s. 1
- SEDLÁK, J.:** Slovenské poľnohospodárstvo v Európskej únii. Bratislava: Delegácia Európskej komisie v Slovenskej republike, 2003, s. 15-23, ISBN 80-89102-04-2
- SOKOLÍKOVÁ, H.:** Analýza a komparácia agrárnych politík EÚ a Slovenska. Bratislava: VÚEPP, 2000, s. 50, ISBN 80-8058-167-3
- SKALICKÝ, O.:** Podpora projektov v euroregiónoch, 30. 11. 2005, In. Hospodárske noviny, č. 229, s. 26
- ŠEBO, A.:** Možnosti spolufinancovania projektov so zdrojmi EÚ. In. Zborník vedeckých prác „Medzinárodné vedecké dni“, Nitra: SPU, 2004, s. 149, ISBN 80-8069-355-3
- ŠÍBL, D. – ČIDEROVÁ, D.:** Slovenská republika a Európska únia: Potrebujú sa navzájom? Bratislava: Eurounion, s. r. o., 2002, s. 23, ISBN 80-88984-11-4
- ŠKODA, J.:** Slovensko dostane do žíl adrenalín. In: Euromagazín, roč. 7, 2004, č. 2, s. 1

TOMKOVÁ, K.: Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013. In. Eurokompas, 2006, č. 4, s. 4-13.

TOMKOVÁ, K.: Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007- 2013. In. Eurokompas, 2007, č.2, s. 4-5.

TOMKOVÁ, K.: Máme schválený Národný strategický referenčný rámec. Čo tomu predchádzalo a čo bude nasledovať? In. Eurokompas, 2007, č. 3, s. 4-5.

ÚRAD VLÁDY SR: Čo je Európska únia? In. Euroreport, ročník VII, marec 2004, s. 47

ZAČKOVÁ, K.: Pomoc vidieku štartuje reálne už teraz. In. Trend, 2003, č. 21, s. 37

ZAMKOVSKÝ, J.: Smerom k udržateľnej ekonomike: Regionálna politika Európskej únie a štrukturálne fondy po roku 2006. B. Bystrica: Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, 2004, s. 7-12, ISBN 80-9689-18-3-9

http://www.edis.sk/ekes/europske_fondy.htm

www.strukturalnefondy.sk/Documents/SBS/IC/Monografia6.pdf

7 PRÍLOHY

Príloha č. 1: CD